Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ... 21-нээ гарана | № 105 (17228) | 1986 оной майн 6, вторник | Сэн 3 мүн.

Урай 86. Тарилга

...түүхэтэ XXVII съезд ...нин ЦК-гай Гене... ...ретарь М. С. Гор... ...КСС-эй ЦК-гай Поли... ...рдхэл хэхэдээ «Нэн ...рай үрэжэлые дээ... ...тудөө ажахые тог... ...һайнаар эрхилэлгын ...л байгуулха тухай ...Үндэр ашаг үрэтэй ...нүүдые үргэнөөр хэ... ...шэ амжалтын эшэ ...н гэжэ һүүлэй жэл... ...й дүршэл харуулаа» ...заһан байна. Үнэн ...өө үедэ гансашье ...э, мүн районой бүхы ...ашаг үрэ ехэтэй ...р шэниисэ тарихын ...ойхон бэлэдхэл хээ.

...о ургамалнуудые та... ...рүүһалхадаа түрүү ...үргэнөөр хэрэглэжэ, ...ралаһаа һайн ша... ...родукци ехээр абажа ...хэрэгтэ онсо анха... ...ууудаг болоһониинь ...й. Ургаса ургуулаг... ...ихи хараалһан асари ...онуудые амжалта... ...лүүлхын тула нэн ...ралгагдаһан ажалдаа ...раа бэшэ, харин он... ...мэргэжэл шадаба... ...хаар хандаха болоно. ...задаа ажахы бүхэнэй ...горитойхон хубиие ...шэниисэ тарижа ха... ...тон юрын арга хэ... ...й. Тодорхойлбол, ха... ...ниисэеэ тараад, на... ...гасыень хуряахаһаа ...дэлмэри хэгдэдэггүй ...ниисын ургасые эрид ...ын тула бог буртаг ...усадхахаар гербицид ...гадна шэнэ техноло... ...р нэбтэрүүлхэ ёһо... ...Тускайлбал, шэниисын ...ургажа эдэлхэһаа

ТҮРҮҮ ТЕХНОЛОГИДО ТҮШЭГЛЭН...

хойшо хүсэд эдеэшэтэрнь һайнаар харууһалха, нэмэлтэ тэжээл болгон минеральна үтэгжүүлгэ оруулжа байха болонобди. Тодорхойлбол, ургамалай ургажа байха үедэнь наринаар хинан шалгажа, сагай уларилай эрид хубилалтада доройтуулангүй харууһалха эрилтэ табигдана.

Үһалагдадаггүй, абаһаар гандадаг манай тарааланда шэнэ технологи үргэнөөр, тон зүбөөр хэрэглэхэдэ, тогтууритай баян ургаса абамаар юм. Илангаяа сэбэр паараа хабартаа шииг нойтыень алдангүй эртүүр борнойлжо тарилгадаа бэлдэхэдээ, бидэ гектарай 30—40 центнер хүрэтэр шэниисэ хуряажа абанабди. Иимэ баян ургаса ургуулхын тула технологическа журамаа наринаар сахиха хэрэгтэй.

Нёдондо бидэ шэниисэ тарихадаа ашаг үрэ ехэтэй технологиин зарим арганаудые хэрэглээ һэмди. Энээнэй ашаар колхозоймнай хоёр полиһоо гектарай 35 центнер шэниисэ абтаа һэн. Жэшээлбэл, Үргэндэхи 200 гектарай полидо таригдаһан шэниисэ гектарай 37,2 центнер ургаса үгөө. Тиихэдэ 295 гектарай полиһоо гектар бүриин 35,6 центнер шэниисэ хуряагдаһан байха юм.

Арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ манай колхозой механизаторнууд бүхыдөө 990 гектарта шэниисэ тарихадаа ашаг үрэ ехэтэй технологи хэрэглэхээр хараална. Энэ тарилгамнай бүхыдөө сэбэр паар дээрэ хэгдэхэ юм. Ажахыдамнай түрүү технологёор таригдаха «бурятская-34», «бурятская-79» сортын шэниисын 1 классай үрэһэнэй ороохон хүсэд хүрэхөөр нөөсэлэгдэнхэй, наранай элшэдэ дулааасуулагдажа, тусхай хороор хордогдоһон байна. Иимэ сортын шэниисэ тарихадаа полиингоо хүрьһые һайнаар элдүүрилжэ, хүсэд үтэгжүүлхэдэ ургасань эрид дээшэлдэг юм. Сэхыень хэлэхэдэ, һайнаар бэлдэгдэһэн полидо эдэ сортнуудые тарихадаа гектарай 50 центнер ургаса заабол абахаар байдаг. Ушарынь хадаа даладахи онуудта «бурятская-34» сортын шэниисэ тарижа туршалга хэхэдэмнай, һайнаар үтэгжүүлэгдэжэ, элдүүрилэгдэһэн багахан участок дээрэһээ гектарай 47 центнер ургаса хуряагдадаг һэн.

Хүйтэн аад, хуурайгаар һалхилдаг манай эндэхи хабар тарилгаяа жэгдэ ябуулха гээшэ онсо шухалада тоологдоно. Үрэһэ хүрэнгын ороохоной жэгдэ һайнаар ургахын тула «Львов-1» түхэлэй электронно түхеэрэлгэ хэрэглэнэбди. Энэ түхеэрэлгын лазерна элшээр бүхы үрэһэеэ шаруулхадамнай, ороохоной үбшэ хабшанай бактеринууд сүм усадхагдажа, хүсэтэй һайнаар ургадаг болоно. Нёдондо таригдаха үрэһэнэйнгөө хахадыень иимэ аргаар шаруулһан һаа, байгша ондо хүрэнгын бүхы ороохон электронно түхеэрэлгээр шарагдахань. Мүнөө тарянаймнай тоог дээрэ лазерна элшээр үрэһэнэй ороохо шараха хүдэлмэри түгэсэхэнь.

Нийтынгээ адууһа малые шэмэ шанартай тэжээлээр хангаха гээшэ ургаса ургуулагшадай онсо шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Бидэ нэн түрүүлэн белогоор элбэг ургамалнуудые ехээр тариха гэжэ түсэблэнэбди. Колхоздомнай кукуруза, рапс, наран сэсэг горитойхоноор таригдана. Нёдондо механизаторнууднай гектарай 183 центнер кукурузын эшэ набша, 101,5 центнер рапсын, 166,5 центнер наран сэсэгэй ногоон набша суглуулжа абаа һэн. Тиихэдэ силосэй бусад ургамалнуудһаа гектарай 98,6 центнер ургаса хуряагдаа бэлэй.

Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ байна. Жэшээлбэл, урзанда үтэгжүүлэгдээгүй сабшалангаа гансал уһалхадамнай, гектарай 12,5 центнер үбһэн абтаа һэн. Нёдондо энэ сабшаландаа гектарай 3 центнерэй хүртэхөөр азотно, фосфорно, калийна үтэгжүүлгэ оруулхадамнай, гектарай 25,3 центнер үбһэн хуряагдаа. Тиихэдэ гурба дахин уһалагдадаг сабшалангай зарим участогуудта минеральна үтэгжүүлгэ бүхы нормын ёһоор оруулхадамнай гектарай 42 центнер үбһэн абтаһан байха юм. Саашадаа бидэ илангаяа уһалагдадаг сабшаландаа минеральна үтэгжүүлгэ ехээр оруулдаг болохоор хараалнабди.

Үбэлэй һарануудташье үндэр ургасын түлөө тэмсэл үргэлжэлһөөр байгаа. Манай механизаторнууд сэбэр паар болгогдохо полиингоо үрэжэлые үндэһөөрнь һайжаруулхаар наг шэбхэ зөөжэ гаргаа. Үбэлдөө бүхыдөө 11 600 тонно наг шэбхэ поли дээрэ зөөгдөө. Бүхыдөө 1500 гектарай сэбэр паарай 300 гектарынь үндэһөөрөө һайжаруулагдаха юм.

Мүнөө механизаторнуудаймнай халуун хаһа хүрэжэ ерэнхэй. Хабарайнгаа тарилгые агротехническэ таарамжатай һайн саг болзорто эрхим шанартайгаар үнгэргэхын тула колхозой механизаторнууд хүдэлмэреэ захаланхай. Байгша онһоо түрүү технологи үргэнөөр хэрэглэжэ, ороохото ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса заабол хуряахын түлөө манай механизаторнууд шадабари мэргэжэлээ гарган ажаллажа байна.

С. УНИЧ,
Мухар-Шэбэрэй районой «Коммунизм» колхозой ахамад агроном.

Манай хөөрэлдөөн

ШЭНЭ ГУРИМААР, ШУДАРГЫГААР

Эдэ үдэрнүүдтэ республикымнай ажахынуудта хабарай тарилгын хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байнхай. Арбан хоёрдохи табан жэлдэ ороохо тарянай тогтууритай баян ургаса ургуулхын түлөө түрүү технологи, онол арганууд хаа-хаанагүй үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Тиин манай корреспондент районуудай ажахынуудай мэргэжэлтэдтэй телефоноор хөөрэлдэхэдөө энээн тухай хэлэхыень хэдэн асуудалтайгаар хандаа юм. Тэрэнэй харюунууд доро дэлгэрэнгыгээр толилогдобо.

Хяагтын районой «Дружба» колхозой ахамад агроном Г. Абросимов: — Нёдондо манай ажахын механизаторнууд бүхыдөө 79 324 центнер таряа суглуулжа, гүрэндэ ороохо таряа худалдаха түсэбөө 128 процент, хартаабха — 109 процент дүүргээ һэн. Ороохото ургамалнуудай болон хартаабхын тогтууритай баян ургаса ургуулхын тула нэн түрүүлэн газарай үрэжэл һайжаруулха хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэжэ ябуулаабди. Һүүлэй жэлнүүдтэ газарайнгаа үрэжэлтэ хүрьһыень һайжаруулха талаар агрономическа хүдэлмэри удаан болзороор таһалгаряагүй ябуулагдадаг болоо. Илангаяа органическа үтэгжүүлгэ ашагтайгаар хэрэглэгдэнэ. Жэшээлбэл, 1981 ондо поли дээрэ 14—15 мянган тонно наг шэбхэ гаргагдадаг байһан һаа, мүнөө 22—26 мянган тонно зөөжэ тараанабди.

Газарай үрэжэл һайжаруулхаһаа гадна баян ургасатай шэнэ сортын ороохото ургамалнууд ехээр таригдана. Тодорхойлбол, бидэ нютагайнгаа байгаалиин эрхэ байдалда таараһан «бурятская-34» сортын шэниисэ, «онохойская-546», «золотой дождь», «сельма» сортын обёос тариһанайнгаа ашаар ургасыень гектарай 4—5 центнерээр дээшэлүүлээбди. Байгша ондо «бурятская-94», «сэлэнгэ» сортын шэниисэ тарижа туршахамнай. Энэ ургамал анханда таригдадаг шэниисэһээ 3—4 үдэрөөр урид эдеэшэдэг, «бурятская-34» сортһоо нилээд ургасатай байһаараа илгарна. Мүн манда шэнэ сортын ешмээн таригдажа, туршалга гараха юм.

Бидэ гурбан-дүрбэн политой севооборот нэбтэрүүлэнхэйбди. Тарилгымнай газар һайнаар бүридхэгдэжэ, сэбэр паар нилээд үргэдхэгдөө. Һүүлэй жэлнүүдтэ буртаг ногоо усадхахаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдана.

Түрүү технологи үргэнөөр хэрэглэжэ, ороохото ургамалнуудай ургасые эрид дээшэлүүлхын түлөө ябуулагдадаг ажалнай дам саашадаа үргэлжэлүүлэгдэхэ. Нёдондо Талын-Булагай 400 гектарай сэбэр паар дээрэ «бурятская-34» сортын шэниисэ тарихадаа түрүү технологи хэрэглэһэмнай гектарай 29 центнер ороохон абтаа гэхэ гү, али ургасань урдынхиһаа гектарай 13 центнерээр дээшэлээ һэн. Энэ жэлдэ хоёрдохи тракторно-таряан ажалай бригадада иимэ технологи үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэхээр түсэблэгдэнхэй. Манай гурбан бригадын гэшүүд ажалаа хамтын подрядай гуримаар эмхидхэнхэй, абтаһан ургасынгаа зэргээр гэхэ гү, али эсэсэй дүнгөөр түлбэреэ абадаг заншалтай. Мүнөө ажалаа шэнээр эмхидхэһэнэй ашаар продукциин өөрынь үнэ сэн нилээд хямдараа. Жэшээлбэл, урдандаа центнер тарянай өөрынь үнэ сэн 9—12 түхэриг болодог байбал, мүнөө 7 түхэриг хүрэтэрөө доошолоо. Колхозоймнай механизаторнууд партиин XXVII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлжэ, оронойнгоо Эдеэ хоолой программа дүүргэхэ хэрэгтэ горитойхон хубитаяа оруулхын түлөө эдэ үдэрнүүдтэ шармайн ажаллана. Тобшолбол, ажахыдамнай бүхы гурбан бригадада хабарай тарилгын хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдана.

Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахамад агроном М. Третьяков: — Энэ жэлдэ 490 гектарта ороохото ургамалнуудые ашаг үрэ ехэтэй технологёор тариха түсэбтэйбди. Мүнөө колхоздомнай 700 тонно минеральна үтэгжүүлгэ асарагданхай. Энэ үтэгжүүлгэеэ үрэһэнэй ороохонтой хамта таарулагдан һуулгагдаһан «СЗС-2,1», мүн «СЗУ» түхэлэй сеялкэнүүдээр оруулхабди. Гектар бүхэндэ 40 килограмм азотно, 30 килограмм калийна, мүн 20 килограмм фосфорно үтэгжүүлгэ нэмэжэ оруулһанай ашаар шэнэ технологёор таригдаһан ороохото ургамалнуудайнгаа ургасые гектарай 10 центнерээр дээшэлүүлхэ гэхэ гү, али гектар бүхэнһөө 25 центнерһээ бага бэшэ таряа суглуулжа абахаар хараалнабди. Тарилгын һүүлээр буртаг ногооень усадхахын тула гербицид, «Тур» препарат сасахабди. Удаань тарилгадаа аммиагай селитрэ нэмэлтэ тэжээл болгон оруулхаар хараалнабди.

Байгша ондо ажахыдамнай 3979 гектарта ороохото ургамалнууд таригдаха юм. Тэрэ тоодо 1312 гектарта шэниисэ, 256 гектарта ешмээн, 213 гектарта хара таряан таригдахаа түсэбтэй. Ажахыдамнай тарилгын шанарта хүргэгдэһэн I—II классай 14 800 центнер үрэһэнэй ороохон бии. Колхоздомнай «бурятская-34», «бурятская-79» сортын шэниисэ таригдана. Энэ жэлдэ «бурятская-94» сортын шэниисэ тарижа туршахабди. Мүн томо ороохотой обёос тарихамнай. Нёдондо 45 гектарта иимэ сортын обёос тариһамнай гектарай 25 центнер ургаса абтаа һэн. Тэрэшэлэн 130 гектарта «рассвет» сортын ешмээн таригдажа туршагдаха юм. Ажахыдаа тарянай сортнуудые туршаха 40 гектарай участок байгуулхамнай. Тэндэ «сэлэнгэ» сортын шэниисэ 3 гектарта, «бурятская-94» — 12», «бурятская-34»-10», «бурятская-79» сортын шэниисэ 5 гектарта таригдаха.

Байгша ондо 250 гектарта хартаабха таригдаха юм. Гектарай 100 центнер ургаса абаха түсэбтэйбди. Намарһаа хабар болотор тарилгын полидо 4 мянган тонно наг шэбхэ гаргагдаа. Малай тэжээл элбэгжүүлхэ талаар онсо анхарал хандуулагдана. Бүхыдөө 80 гектарта куузику, турнепс тарижа, гектарай 160 центнер ургаса абаха зорилготойбди.

Тобшолон хэлэбэл, манай ажахын ургаса ургуулагшад баян ургаса абаха арга боломжоёо дүүрэнээр хэрэглэхэ гэжэ оролдоно. Ушарынь хадаа мүнөө үедэ һалбари бүхэнөө хурдан түргэнөөр хүгжөөжэ, эдеэ хоолой продуктнуудые улам элбэгжүүлхэ шэнэ эрилтэ табигдаад байна ха юм.

Вл. ЖИГЖИТОВ бэшэжэ абаба.

ДҮҮРЭН ЭЛДХЭЛТЭЙГЭЭР

...рүүн хүйтэн байгаалитай Захааминай дайдада урин ...рэбэ. Бидэ бүхыдөө 1.500 гектарта ороохо таряа, ...ктарта тэжээлэй ургамалнуудые, 30 гектарта хар... ...н корнеплод, овощ тариха түсэбтэйбди. Сэбэр ...тараалангай 30 шахуу процентыень эээлхэ юм. ...гэхэдэ, иимэ сэбэр паар дээрэ ургасань хараа ...дээшэлнэ. Тиимэһээ хабарайнгаа тарилгые богони ...һайн шанартайгаар үнгэргэхын түлөө оролдохо... ...нэ намар тараалангай гектар бүриһөө дунда зэр... ...центнер ороохо, 115 центнер силосэй ургамал... ...90 центнер хартаабха, 150 центнер овощ, 152 цент... ...корнеплод абахаар хараалнабди.

...ондо бидэ нийтынгээ адууһа малда хүсэд хүрэхэ ...тэжээл нөөсэлхэ талаар тодорхой хүдэлмэри ябуул... ...Нэн түрүүн ажахынгаа нуга сабшалангай 90 процен... ...үндэһөөрнь һайжаруулха ёһотойбди. Һүүлэй жэлнүүд... ...энэ хүдэлмэриин шанарта анхарал хандуулагда... ...болинхой, олон жэлэй ногоо тариһан талмай... ...үрэеэ бусаанагүй. Газарай үрэжэл һайжаруул... ...соносхогдоһон габшагай хоёр һарын туршада сов... ...нэй дүн хамта 7 мянган тонно наг шэбхэ, 166 ...минеральна үтэгжүүлгэ элдүүрилэгдэдэг газарта гар... ...ёһотой. Мүнөө бидэ тараалан дээрээ 1500 тонно ...80 тонно минеральна үтэгжүүлгэ гаргабабди. Нуга... ...һайжаруулха хүдэлмэри ябуулагдажа байна. ...дэб дээрэ бүлүүр 5 станциин хоёрынь хүдэлгэгдэнэ. ...уһаар сабшалангаа ундалуулжа байнабди. Эндэ ...ажаллана. Хабарай тарилгын түлэгтөө оротор нуга саб... ...дээрэ горитой хүдэлмэри хэхээр хараалнабди. Харюу... ...хоёр ажалай зэргэсэхэдэ, оньһон техникэ, автотранс... ...хүнүүдшье дуталдажа эхилхэ. Тиимэһээ эгээл мү... ...эдэ бүгэдэеэ эрхилнэбди.

...хабарай тарилгамнай эхилбэ. Тракторнууд, хүрьһэ ...болон тарилга хэхэ оньһон техникэ һайнаар за... ...гдажа, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэгдэнэ.

...ын 2 тракторна бригадынхид энэ жэлһээ эхилжэ, ...подрядай гуримаар хүдэлжэ эхилхэнь. Механизатор... ...шэнэ аргаар ажал эрхилхэ гуримууд тодорхойгоор ...тогдажа үгтөө. Нёдондо ушарһан дутуу дунданууд, ...ходо ажалда хабаадаһанай коэффициент, түлишэ... ...н зүйлнүүдые гаргашалга бүридхэхэ гурим таряа... ...һайнаар ойлгуулагдаа. Тиигэжэ ажахыдамнай ороохо ...эрхилхэ Р. Дугаровай, үбһэ тэжээл үйлэдбэрилхэ ...баевай, хартаабха, овощ, куузику ургуулха Р. Дан... ...й тусхай гурбан бригаданууд эмхидхэгдэбэ. Эндэхи ...торнууд хабарай тарилгаһаа эхилээд, намарай ...хуряалга хүрэтэр өөһэдынгөө хүсөөр ажалаа ябуул...

...түрүүшынхиеэ газарай хүрьһэ урбуулангүй элдүү... ...түхеэрэлгэнүүд хэрэглэгдэхэнь гээшэ. ...ылгын агрегадууд хоёр халаанда хүдэлгэгдэхэ юм. ...һаруул сагта гол түлэб үрэһэ тариха оньһон ...үдэшэниинь газар хахалалга ябуулагдаха түсэбтэй. ...ороохото ургамалнуудые ажалай 10—12 үдэрэй тур... ...тарижа түгэсхэхэ түсэб-графигтайбди. Хабарай та... ...хабаадуулагдаха хүнүүд гүйсэд томилогдонхой.

Б. ГОМЖАПОВ,
...Захааминай районой Харацайн совхозой директор.

Репортаж

...тоо орохыень хабар хүлеэхэгүй ха юм.

Түрүүшын хоёр трактор үрэһэ хүрэнгэтэй мэшээгүүдые ашаһан тэргын хажууда ерээд

ХАЛЮУРАН ДОЛГИЛОГ ЛЭ!

Ивалгын зүүн-урдахана Табхарай поли дээрэ гэнжэтэ хоёр трактор газар хахалжа, тээ саанань, хуа тооһон соо — сеялкэнүүдые шэрэһэн мөөртэ гурбан трактор һубарилдана.

Энэмнай Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахыһаа һаял амяарлагдажа эмхидхэгдэһэн Халюутын совхозой тарилгын агрегадууд байба. Шэнэ ажахыда Дээдэ-Ивалга, Красноярово һууринууд оронхой. Полинуудынь багашагууд, эндэ-тэндэ оршоно.

Шэнэ ажахын бүридэл, байгууламжаньшье үшөө хүсэд тодороодүй. Шиидхэгдээгүй асуудалнууд олон. Теэд мүр зогсошобо. Тэдэниие механизаторнууд Л. М. Шунков, Ч-Д. Д. Гомбоев жолоодоно. Хоюулаа арба гаран жэл соо газар элдүүрилгэдэ хүдэлжэ, дүй дүршэлтэй болонхой.

— Энэл мүнөө үдэһөө хойшо тарилга хэжэ, туршажа байнабди. Үрэһэнэй нормо, хэр гүнзэгы гүйхэндэ хаяхаа тодорхойлнобди. Мүнөө энэ хүрэнгэеэ сеялкэнүүдтээ дүүрэсэ хээд, тарилгаяа үргэлжэлүүлхэбди,— гэжэ Л. М. Шунков хөөрэнэ.

Тэрээнтэй хамта сеяльщигүүдээр хүдэлдэг Ивалгын совхоз-техникумэй 3-дахи курсын студентнүүд А. Зодбоев, В. Татарников гэгшэд тэргэ дээрэһээ ороохотой мэшээг абаад, уялааень тайлажа, сеялкэ руу юулнэ.

Механизаторнуудтай сугтаа ябалсаһан ажахын ахамад агроном И. А. Гантимуровтай хөөрэлдэбэбди. Энэ хүн урдань туршалга-үйлэдбэриин ажахын ахамад агрономоор хүдэлһэн юм. Тиимэһээ эндэхи тарааланиие һайн мэдэхэ.

— Гансал техникээр дуталданабди даа,— гээд, Иннокентий Александрович тракторнуудаа заана. — Эндэл булта шахуу ябана гээшэ. Үшөө нэгэ гэнжэтэ трактор обкатка гаража байна. Нэгэниинь заһабарилгада. ЮМЗ түхэлэй мөөртэ үшөө нэгэ трактор бэлэн болохо дутэлөө. Тарилгада бэлдэхэ талаар дутуу дундануудтай гэжэ районно газетэдэ зүб шүүмжэлэгдээбди. Тиимэһээ энэ байдалаа дары заһаруулхые оролдонобди.

— Хэды шэнээн газартай гээшэбта?

— Бүхыдөө 2211 гектар болодог. Тэрэнэйнь 1300-гаад гектартань тарилга хэхэбди. 600 гектар олон жэлэй ногоон бии. Үшөө 300 гектар паартайбди.

— Энэ поли дээрэ юун таригданаб?

— Яарса, обёос, ешмээн гэхэ мэтэ ороохоной холисо. Манай ажахын гол түлэб мал ажалай шэглэлтэй хадань тэжээлэй ургамалнуудые ургуулхабди. Иимэ холисо 425 гектар дээрэ хаяхабди. 860 гектар тэжээлэй ургамалнууд эээлхэ.

— Тарилгаяа ямар болзорто хэхэбта?

— Апрелиин 25-да газараа хахалжа эхилээбди, 29-һөө тарижа захалбабди. Тиигээд майн 9 болотор эртын ургамалнуудые тарижа дүүргэхэлди даа. Гол түлэб хоёр халаанаар хүдэлхэбди. Тээ — тэрэ Пурбо Цыбанов Бимба Тугутов хоёрой тракторнууд газар хахална. Тэдэнэй хажууда халаанай механизаторнуудаар техникумэй студентнүүд хүдэлхэ. Энэ мэтээр ажалаа эмхидхээ һаа, тарилгаяа болзор соонь дүүргэхэ ёһотойбди.

Ажахын тарян ажалай бригадада 14 механизатор ороно. Тэдэнэр хамтын подрядай гуримаар хүдэлхэ болонхой. Дүүргэхэ ажалайнь хэмжээнүүд механизаторнуудта хүргэгдэнхэй. Экономистнуудай тоо бүридхэл хэһэнэй удаа хамтын подрядай хэлсээн баталагдаха.

Полевой стануудай эндэ үгы һэн тула нүүдэл 2 вагон бригадада үгтэхэ. Социалис мүрысөөн тушаа мэдээсэхэ бүхы хэрэгсэлнүүд тэдээн соо түхеэрэгдэнэ. Тэндээ үшөө эдеэлхэ болоно. Халуун эдеэн зөөгдэжэ байха юм.

Механизаторнуудтай хөөрэлдэһөөр байтарнай нүүдэл мастерской ерэжэ байшаба. Сеялкэнүүдээ дүүргэһэн агрегадууд эрьежэ, дахинаа зүүлжээ зурыба. Һалхин шангадана. Ивалгын урдахи Баян Тугат хада ара нюргандаа хүрин үнгэтэй суба хэдэржэрхиһэн мэтээр харагдана. Оройгоорнь үдхэн сагаан үүлэнүүд бөөгнэрэнхэй. Саһа, бороогооршье шэдэрхыень бү мэдэе. Теэд тарян ажал хэдэг хүнүүд гансал тэнгэриин хайра хүлеэхэ бэшэ, харин элдэб аашануудтань нэтэрүүгээр эсэргүүсэн ажалладаг гээшэ ааб даа.

Харагһан боролгоншье һаа, энэ үе соо тарилгынгаа хүдэлмэри шанартайгаар хэбэл, Халюутын совхозой полинууд дээрэ намартаа үдхэн шара ороохо тарянай халюуран долгисожо байхань дамжаггүй.

Н. БАДМАРИНЧИНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Табхарай тараалан дээгүүр тарилгын агрегадууд ябана; механизатор Ч-Д. Гомбоев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

УЛАСХООРОНДЫН КОНФЕРЕНЦИ

Дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын, социально-экономическа эрхэнүүдэй ба ажалшадай сүлөөнүүдэй түлөө тэмсэлэй зорилгонуудые шиидхэхын тула дэлхэйн профсоюзай хүдэлөөнэй бата нэгэдэл, нягта жагсаал хэрэгтэй. Майн 4-дэ Москвада дүүрэһэн «Профсоюзай һаналаа нэгэдэлгэ: Майн 1-нэй ёһо заншалнууд ба мүнөө үе саг» гэһэн уласхоорондын конференци дээрэ иигэжэ онсолон тэмдэглэгдээ.

Эб найрамдалай, буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө, социально-экономическа эрхэнүүдэй ба сүлөөнүүдэй түлөө тэмсэлдэ ажалшадай, болон тэдэнэй профсоюзуудай һаналаа нэгэдэлгые бэхижүүлгын асуудалнуудые конференцидэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэбэ.

Империалис бүлэгөөрхидэй ээрхэг түримхэй хараа шэглэл, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгын политика, сэрэгэй хүсэ хэрэглэхэ гэһэн һанаашалганууд хүн түрэлтэнэй амгалан тайбан ерээдүйдэ ехэ аюул тохёолдуулна гэжэ тэмдэглэгдээ. Совет гүрэнэй үргэн ехэ эб найрамдалта үүсхэлнүүд уласхоорондын байдалые үндэһөөрнь һайжаруулха, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха талаар бодото харгы замуудые нээнэ гэжэ тэмдэглэгдээ.

Шэнэ түхэлэй колониальна дарлан мүлжэлгын, хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдые богоолшолгын, дарлан мүлжэлгын эсэргүү, уласхоорондын экономическа шэнэ гурим тогтоохын түлөө тэмсэлдэ профсоюзууд горитой хубитаяа оруулжа шадаха, оруулхашье ёһотой гэжэ онсолон заагдаа. Буу зэбсэгүүдые бүтээлгэдэ, шэнэ түхэлэй зэбсэг хэрэгсэлнүүдые зохёолгодо гаргашалагдаһан асари ехэ мүнгэ зөөри хүгжэжэ байгаа оронуудай дэбжэлтын үлэсхэлэн хооһон, үгытэй ядуу байдалые усадхалгын, үбшэн тахал саралгын, үзэг бэшэггүйдэлгые зайсуулгын эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэ һомологдохо ёһотой.

(ТАСС).

Буряадай литература, искусствын удэрнүүд БАМ-да нээгдэбэ

ХАНИ ХАЛУУН УУЛЗАЛГАНУУД

Майн 4-нэй үдэрэй 2 часта буряад ороной мэдээжэ дуушад, хатаршад, уран зураашад, Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй буряад драмын академическэ болон гүрэнэй ород драмын театрнуудай артистнууд, уран зохёолшод дүн хамта 72 хүн Буряадай литература, искусствын үдэрнүүдтэ хабаадалсахаар Хойто-Байгалай районой түб Северобайкальск хото хүрэжэ ерээ. Нютагай аэропорт дээрэ БАМ-ай барилгашадай, түмэр замшадай, ангуушадай болон хүдөөгэй ажалшадай түлөөлэгшэд хүндэтэ айлшадаа сагаан эдеэнэй дээжээр, хилээмэ, дабһаар ёһолон угтаба.

Тэрэл үдэрэй үдэшын долоон сагта Хойто-Байгалай районой 11 һуурин, посёлогуудта, Северобайкальск хотодо республикын литература, искусствын түлөөлэгшэд нютагуудай ажалшадтай хани халуун уулзалгануудые эхилжэ, концерт, зүжэг наадаяа харуулаа.

Северобайкальск хотын «Дружба» гэжэ соёлой байшан соо БАМ-ай барилгашад, түмэр замшад болон алба хаагшад олоороо суглараа. Эндэ КПСС-эй Северобайкальска горкомой секретарь Владимир Матвеевич Нехланов литература, искусствын үдэрнүүдтэ хабаадалсахаар ерэһэн Ленинэй орденто Буряадай оперо болон балетэй академическэ театрай түлөөлэгшэдые халуунаар амаршалба.

Удаань театрай ахамад режиссёр, РСФСР-эй арадай артист С. Будажапов харюугай үгэ хэлэхэдээ:

— Манай ороной хоридохи зуун жэлэй гайхамшагта барилгануудай нэгэн болохо БАМ-ай барилгашадта бидэ гурбадахияа айлшалжа ерэбэбди. Уулзалга бүхэмнай алишье талададаа хани халуунаар, аша туһатайгаар үнгэрдэг. БАМ айхид манине хододоо һонирхолтойгоор хүлеэжэ, зохёохы хэрэг ажалдэмнай амжалта хүсэн үреэдэг,— гэжэ тэмдэглэбэ.

— Манай уран зохёолшод, соёлшод республикынгаа холын хойто энэ районтой жэл бүри холбоо барисаагаа үргэдхэжэ байдаг. Энэ ушар хадаа залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ аша туһатай зүйл болоно,— гэжэ КПСС-эй обкомой соёлой таһагые даагша нүхэр Л. Ч. Нимаева үгэ хэлэхэдээ онсолон тэмдэглээ. Уулзалгын һүүлээр оперо болон балетэй театрай артистнууд ехэ концерт харуулаа. СССР-эй арадай артистнууд Л. Сахьянова, К. Базарсадаев, Буряадай АССР-эй габьята артист Б. Бороев, залуу дуушан Т. Галсанова болон бусад концертдэ хабаадалсажа, харагшадта халуунаар угтагдаба.

Үсэгэлдэр Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрай артистнууд БАМ-ай барилгашадай ажаһуудаг Витим һууринда Ал. Вампиловай «Ууган хүбүүн» гэжэ зүжэг харуулаа. Тиихэдэ Ч-Р. Намжилов, А. Румянцев, Вл. Липатов, Б. Дугаров гэгшэдһээ бүридэһэн уран зохёолшодой бүлэг Таксимо зорижо гаранхай.

К. ЖАМЬЯНОВ, манай корр.

БАЯРАЙ СУГЛААН

...ээр Хэблэлэй бай... ...й конференц-зал соо ...й үдэртэ ѳорюулагда... ...арай суглаан болобо. ...ай суглаанда республи... ...газетэнүүдэй, номой ...й болон олон хэһэг... ...газетэнүүдэй хүдэлмэри... ...хүдэлмэришэн болон ...бэшэгшэд хабаадаа. ...ад үнэн» газетын ре... ...Р. Б. Гармаев Хэблэ... ...эр тухай элидхэл хээ. ...республикын газе... ...й, мэдээсэл тараадаг ...органуудай бүлэг хүдэлмэрилэгшэдтэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, КПСС-эй обкомой болон республикын Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотанууд, «Ажалай ветеран», «Байгал-Амарай түмэр зам барилсаһанай түлөө» медальнууд барюулагдаба.

Баярай суглаанда КПСС-эй обкомой секретарь К. К. Шомоев, КПСС-эй обкомой таһагые даагша В. М. Горлов хабаадаа.

ШАГНАЛ

Олон жэлэй туршада һайнаар ажаллаһанайнь түлөө түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин райпрофсожой түрүүлэгшэ Иван Цебенович **Аюрзанаевые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

• • •

Музейн хэрэгые хүгжөөхэ талаар габьятай байһанайнь түлөө И. В. Бабушкинай музейн филиалые даагша Александра Михайловна **Шеинада** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар **Буряадай АССР-эй соёлой габьята хүдэлмэрилэгшэ** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ЭРИЛТЭНҮҮДЭЭ ЭРИД ШАНГАДХАХА

«Коммунистнуудай үзэл суртилай хүмүүжүүлгые саашадань hайжаруулха, партийна журам сахилгын түлөө, Уставай эрилтэнүүдые хэлбэрилшэгүйгөөр дүүргэлгын түлөө бүри шангаар асууха ёhотойбди. Партийна организаци бүхэндэ бэе бэеэ эрилтэ сахизгаар хандалгын оршон байдал коммунистнуудай өөhэдынь оролдолгоор байгуулагдаха, ямаршье хүнэй эгһоо партийна ёhо гүримнүүдэ хайшаа зэрээр хандаха ябадал гарагалые зайсуулан үгы хэхэ шухала» гэжэ КПСС-эй XXVII съезд дээрэ партиин ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр М. С. Горбачевой хэhэн Политическэ элидхэлдэ соо заагдаа.

[illegible]

...тийна организацинууд hайнаар эрхилнэ. Гэхэтэй хамта зарим партийна организацинууд энэ шухала хэрэгые хангалтагүйгөөр шиидхэнэ. Жэшээнь, Хүлэй совхозой партийна организаци 1985 оной туршада оройдоол нэгэ алба хаагшые партида абаа. КПСС-эй зэргые бэхижүүлгын, залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр ябуулhанайнь түлөө КПСС-эй райкомой бюро парткомой секретарь нүхэр Дашиевта зэмэ тохоhон юм.

Хасууртайн совхозой, гэр байрын-коммунальна ажахын үйлэдбэриин управлениин, совхозууд хоорондын лесхозой, «Бурятсельхозмонтажкомплектын» ПМК-гай партийна организацинуудта зэргэеэ бэхижүүлхэ талаар мүртэй хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Парткомиссиин, КПСС-эй райкомой бюрогой заседани Хандагайн леспромхозой, Удын совхозой парткомуудай секретарьнар нүхэд Пестеревтэ, Дашидондоковто партида абалгын документнүүдые муугаар бэлдэдэг, партида орохоёо хүсэгшэдэй политическэ, ажал хэрэгэйнь талые, жаяг заршамые ёhоор шэнжэлдэггүй байhан тушаа hануулга хэгдэhэн байна.

КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абалгада партийна организацинуудай зүгhөө харюусалгагүйгөөр хандаhанhаа, залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриин хангалтагүй байhанhаа уламжалан, госпромхозой шофер Бородин, Хасууртайн совхозой механизатор Спиридонов, районно нөөсэлгын кассые даагша байhан Дугаров гэгшэдые КПСС-эй гэшүүнээр абахаяа партиин райкомой бюро арсаhан байна. Гэр бүлэдөө хэрүүл шууяа гаргадаг, hамгаяа сохидог Хандагайн леспромхозой тракторист Иванов, партийна организацитаяа холбоогоо алдаhан харгы заhабарилга-барилгын управлениин автогрейдерист Филимонов гэгшэд КПСС-эй гэшүүндэ кандидадhаа гаргуулаа hэн.

КПСС-эй Устав соо тодорхойлогдоhон эрилтэнүүдые коммунистнуудай хэр зэргээр дүүргэдэг байhые партиин райком, партийна комисси шанга хиналта дороо абанхай

[illegible]

...майтай гэр, бани, монсогор модоор веранда барюулба. Директорэй иимэ ёhон буса «ябуулга» тухай партиин ба ажалай ветеран И. Н. Машанов КПСС-эй райкомдо мэдээсэhэн байгаа.

Эдэ мэтын орёо хэрэгүүдые мүрдэхын, лаблаха болон элишэлэн баримталхын тула ехэ саг хэрэгтэй, олон хүнүүдые эдэниие шалгалгада хабаадуулха, гол хүдэлмэриhөөнь hамшааха ушар уламжална ха юм. Хуули ёhые бүдүүлигээр эбдэhэн, гүрэнэй зөөри үбэршэлхэ сэдьхэлтэй, хубиингаа талые хараhан Кириллов КПСС-эй гэшүүндэ кандидадhаа гаргагдаа. Бариевта бүридхэлэйнь карточкада бэшэгдэхээр зэмэ соносхогдоhон байна.

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1985 он) Пленум хадаа журам бэхижүүлхын, шанга гүрим тогтоохын, алибаа эмхидхэл hайжаруулхын, обществодо харша элдэб үзэгдэлнүүдые огтолон усадхахын тула түбхын түрүүндэ архидалга болон алкоголизмтай эрид шууд, добтолхы тэмсэл дэлгэрүүлхэ зорилго табяа hэн. Партиин энэ хараа шэглэлые ажалшад халуунаар hайшааhан, дэмжэhэн байна. Удаань энэ асуудалаар КПСС-эй ЦК-гай тогтоол, СССР-эй болон РСФСР-эй Верховно Советүүдэй Президиумүүдэй Указууд тунхаглагдаа hааб даа.

Эдэ документнүүд соо заагдаhан зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар район соо политическэ, эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа эхилhэн, үргэн хэмжээ ябуулганууд хараалагдаhан байна. Ажалай журам бэхижүүлгые, архидалгатай болон алкоголизмтай ябуулдаг тэмсэлые улам шангадхаха уряа соносхоhон районой бүхы ажалшадта хандаhан Хүрбын совхозой коллективэй хандалга-бэшэгые КПСС-эй райкомой бюро hайшааhан, энэ талаар бодото хүдэлмэри эмхидхэхэ зорилго тодорхойлhон байха юм.

Энэ шухала хэмжээ ябуулгада КПСС-эй райкомой дэргэдэхи партийна комисси эдэбхитэйгээр хабаадалсаhан, хабаадалсаhааршье гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Тиихэдээ КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой, СССР-эй болон РСФСР-эй Верховно Советүүдэй Президиумүүдэй Указуудай район соо хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байhые хинан шалгалсаха харюусалгатай үүргэ даажа абанхай.

Дэдэ-Үдын леспромхоздо, «Сельхозэнергын» районно предприятида архидалгатай болон алкоголизмтай тэмсэхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай абаhан тогтоолой хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байhан тухай асуудал бюро дээрэ зүбшэн хэлсэхые парткомисси районой захиргаанай органуудтай хамтаржа, КПСС-эй райкомдо дурадхал оруулаа hэн. Тэрэ дурадхал дэмжэгдэжэ, КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой эдэ коллективүүдтэ хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байhанай түлөө тэндэхи хүтэлбэрилэгшэд шанга шүүмжэлэлдэ ороо бэлэй.

Удаань партийна комисси арадай хиналтын районно комитедтэй хамтаржа, тус асуудалаар (урдань байhан) Госкомсельхозтехникын районно отделенидэ, Хүрбын леспромхоздо, Хүрбын ОРС-до шалгалта хэжэ, байра дээрэнь тэндэхи захиргаанай, партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй үргэн хөөрэлдөө эмхидхэhэн, дүнгыень хамтынгаа заседани дээрэ зүбшэн хэлсэhэн, зохихо хэмжээ абаhан байха юм.

Архидалга болон алкоголизмтай тэмсэл гансал ямар нэгэн шалгалтаар хизаарлагдана бэшэ. Коллективүүдтэхи партийна организацинуудай ябуулдаг ойлгуулалмжын хүдэлмэриин ябаса, хэр ашатуhатай байhан тушаа манай комисси анхаралаа табидаг, байдалаарнь ходо hонирходог шуу. Коллективүүдтэ лекци уншагдана, хөөрэлдөөн үнгэргэгдэнэ, архиин хорые элирхэйлhэн санбюллетень, «Сахилгаан» болон «Халаахай» хуудаhанууд гаргагдана. Ажалай болон үйлэдбэриин журам бэхижүүлхэ тухай асуудалаар район соо полит-үдэр үнгэргэгдэhэн байха юм. hогтуугаар баригдаhан, аашалhан хүнүүдэй фото-зураг няагдадаг болонхой. Тэрээн доронь энэ хэн гээшэб, хаана хүдэлдэг хүн бэ, ямар хэмжээн абтааб гэhэн мэдээсэл үгтэдэг юм.

Партийна комиссиин хүдэлмэри тухай богонихоноор тоггохомни. Комисси юhэн гэшүүдтэй. Совхозой луговод, парткомой секретарь, пенсионернүүд, партийна болон совет органуудай түлөөлэгшэд энэ комиссиин бүридэлдэ ородог юм. Байгуулагдаhанhаань хойшо арбан заседани үнгэргэгдөөд байна. Тэдээн дээрэ КПСС-эй райкомой бюрогой заседани дээрэ харагдаха партида абалгын, коммунистнуудай персональна хэрэгүүд уридшалан үзэгдэдэг, документнүүдые зүбөөр бэшэлгын асуудалнууд харагдадаг, хүдэлмэриин түсэб баталагдадаг байна.

Парткомиссиин заседанида КПСС-эй райкомой секретарь хабаадалсадаг юм. Партида абалгын ба персональна зарим хэрэгүүдые партийна организацидань сэхэ ошожо, шиидхэхэ ушар нэгэнтэ бэшэ гарадаг гээшэ. Муугаар гү, али дутуугаар бүридүүлhэн хэрэгүүдые hөөргэнь партком до гү, али партбюродо эльгээгдэнэ. Партийна эхин организацида хамаг хэрэгүүд заатагүй зүбшэгдэнэ. Урдань автомобильна аварии хэhэнэй, хуурмаг тоосоо дээшэнь хүргэhэнэй түлөө сүүдтэ орожо, условно хэhээлтэ абагшад партиингаа зэргэдэ үлэдэг байгаа. Мүнөө тиимэ юумэндэ эсэс табигданхай.

Журам бэхижүүлхын, партиин Уставай эрилтэнүүдые коммунист бүхэнэй хэлбэрилшэгүйгөөр дүүргэдэг байхын тула харюусалга шангадхаха талаар партийна комисси саашадаа хэмжээнүүдые абаха байна. Тиихэтээ хамта өөрынгөө ажал ябуулгые нарижуулха, мүнөө үе сагай эрилтэдэ хүргэхэ уялгатай байhанаа мэдэрнэбди.

«Парти доторой ажабайдалай демократическа гол ёhонуудые удаа дараалан бодотоор бэелүүлхэтэеэ нэгэн доро партийна журамые бэхижүүлгэдэ КПСС hуларшагүй анхарал табина. Партиин гэшүүдэй бата, ушар ёhоёо мэдэрhэн журам гээшэ обществын ажабайдалай али бүхы hалбаринуудай үндэр социалис журамай шухала эрхэ нүхэсэл болодог» гэжэ партиин XXVII съездын баталан абаhан КПСС-эй Программа (шэнэ найруулга) соо хэлэгдэhэн үгэнүүд манай саашадаа бэелүүлхэ зорилгые тодоор элирхэйлнэ гэжэ тэмдэглэхэ байнаб.

А. АБИДУЕВ,
КПСС-эй Хоринн райкомой дэргэдэхи партийна комиссиин түрүүлэгшэ.

Марксистско-ленинскэ hуралсал

ПРОПАГАНДИСТЫН ШАДАБАРИ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

КПСС-эй XXVII съезд дээрэ М. С. Горбачевой хэhэн Политическэ элидхэл шудалжа байхадаа, парти, гүрэнэй урда саашанхи 15 жэлэй туршада хэр ехэ зорилгонуудай табигдаад байhыень үшөө дахин ойлгонобди.

Имагтал экономикые, социальна политикые, хүн зоной сэдьхэл бодолые үндэhөөрнь хубилгаhанай, ажахы эрхилэлгын онол аргануудые, партийна, гүрэнэй хүтэлбэрилгын түхэл янзануудые нарижуулан hайжаруулhанай ашаар эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ болохо юм.

Тиимэhээ марксистско-ленинскэ hуралсалые саашадань али бүхы талаарнь нарижуулан hайжаруулhанай үндэhөөр партиин XXVII съездын материалнуудые коммунист бүхэндэ, совет хүн бүхэндэ хүргэхэ хэрэгтэй.

Марксистско-ленинскэ болон экономическа hуралсалай районно методическа советүүд ажалшадай hуралсалай шанар hайжаруулха, пропагандистнуудай методическа, педагогическа бэлиг шадабари дээшэлүүлхэ талаар хэмжээнүүдые абажа байнхай. Илангаяа КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1985 он) Пленумэй hүүлээр политическэ hуралсалай методическа хэмжээе дээшэлүүлхэ хүдэлмэри эршэдэhэн байна.

Мотод советүүдэй гэшүүд нэн түрүүн hургуулинуудай хүдэлмэриин ашаг үрые дээшэлүүлгын гол замуудые тодорхойлжо, тоо бүридхэлдэ абалгын шэнэ гурим зохёогоод, 1984—1985 онуудай hуралсалай жэлэй дүнгүүдые тус гуримаар согсолhон байгаа. Шагнагшадай ниитын-политическэ практикын эрилтэнүүдые дүүргэлгэдэ, коллективүүдэй социалис уялгануудые бэелүүлгэдэ тэрэнэй үзүүлдэг нүлөө, үйлэдбэриие нарижуулан hайжаруулгада, шэнэ техникэ, ажалые эрдэмэй аргаар эмхидхэхэ ябадалые нэбтэрүүлгэдэ шагнагшадай хабаадалга, тэдэнэй оруулhан дурадхалнуудые бүридхэлдэ абажа, бэелүүлгынь хойноhоо хиналта, алмалтын, арьбалалтын, журам шангадхалгын талаар хүдэлмэри гэхэ мэтэнүүд энэ гуримай ёhоор хараада абтадаг гээшэ.

Эдэ бүхы талаар шагнагшадай ябуулhан хүдэлмэриие тодорхойлолгын дүнгүүд үнгэрэгшэ жэлэй эсэсэй хэшээлнүүдэй урда тээ политическэ, экономическа hургуули бүхэндэ үнгэргэгдэhэн нэмэлтэ хэшээлнүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ hэн. Энээнтэй дашарамдуулан, эсэсэй хэшээлэй протокол болон жэл соо hургуулиин ябуулhан хүдэлмэриин ашаг үрые харуулhан мэдээсэл гэхэ зэргын тоосоото документнүүдые hуралсалай жэлэй дүнгөөр бэлдэхэ гэжэ тогтоогдоhон байгаа. Эдэ документнүүдые шэнжэлhэнэй үндэhөөр ажалшадай политическэ ба экономическа бэлэдхэлые hайжаруулха талаар пропагандистнуудай, партийна организацинуудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй гүйсэдхэдэг хүдэлмэриин hайн, мүн хангалтагүйшье талануудые шэнжэлхэ арга олдоо.

Эсэстэнь 1985—1986 онуудта hургуулинуудые бүридүүлхэ, hуралсалай-материальна баазые бэлдэхэ болон hуралсал ябуулха талаар методическа зууршалганууд зохёогдожо, КПСС-эй райкомой бюро дээрэ баталагдаhан байна. Зууршалганууд соо коллектив бүхэндэ байгуулагдаха hургуулинуудай тоо, hуралсалда хабаадуулагдаха ажалшад тодорхойлогдоhон, ниитын парткабинедүүдые, hуралсалай таhалгануудые, методическа булангуудые хаана шэнээр байгуулхаб, хаана hэльбэн шэнэлхэб гэжэ дууhан хараалагдаhан байгаа. Тэрэшэлэн зууршалганууд дотор опорно hургуулинууд заагдажа, пропагандистнуудай хэрэглэхэ хэблэлэй зүйлнүүдтэ бюджетнэ захил хэлгын тоо тодорхойлогдоо hэн. hуралсалай жэлэй эхилхэhээ аяар 4 hара урид методическа зууршалгануудай баталагдаhаниинь мүн лэ hайн. Юундэб гэхэдэ, тэдэниие бэелүүлхэ талаар коллективүүдтэ нилээд ехэ саг үгтөө ха юм.

Районой методическа совет үнгэрэгшэ жэлэй июнь hарада hуралсалай-тоосоото документациин шэнэ түхэл янзануудые бии болгоhон юм. Тэрэнэй ашаар hуралсалай жэлэй туршада шагнагшадай хүдэлмэриин ашаг үрые, үйлэдбэриие нарижуулан hайжаруулгада тэдэнэй хабаадалгые тоо бүридхэлдэ абахада, зохид гэжэ элирээ. Шэнэ түхэлэй документнүүдые типографида барлажа, пропагандист бүхэниие хангаабди.

Эмхидхэлэй эдэ хэмжээнүүдhээ гадна политическэ hуралсалай районно методсовет болон экономическа hуралсалай районно совет пропагандистнуудтай горитой хүдэлмэри ябуулаа. Районой болон кустовой семинарнууд ... үнгэржэ байдаг. Пропа... нуудай, илангаяа залуу... дүршэл шадабари дээш... гын hургуулинууд хүдэ... ябуулна. hуралсалай ... туршада 8—10 нэмэлт ... үнгэргэгдэжэ, эрхим ... пагандистнуудай дүй ... согсологдодог. «Ажалай ... газетэдэ 2 hарадаа нэг... пропагандистын хуудаhа... рана, hуралсалда хэр... үнгэтэ плакадууд шэ... нэ.

Мүнөө КПСС-эй рай... политическэ гэгээрэлэй ... нет, методическа со... нютагай партийна орга... нууд, пропагандистнууд ... хүсэлэл оролдолгонууд... тиин XXVII съездын ... бэринүүдые шудалалга... сүүлэгдэнхэй. Ороной ... тые хурдадхалгын ш... рэгтэй болоод байhани... шан бүхэндэ ойлгуул... политическэ hуралсал... хитэдэй нэрэ хүндэ ... болоно бшуу.

В. СТАР...
КПСС-эй Заиг... райкомой поли... гэгээрэлэй кабин... ...

Армениин ССР. Ленинканай ВЛКСМ-эй городской комитет hүүлэй үедэ тодорхой хэрэгүүдээрээ суурхадаг болоо. Энэнь Ошот Петросянай нэрэтэй сэхэ холбоотой юм. Тэрэ найман жэлэй саада тээ Ереванай политехническэ институт дүүргээд, хоёр жэлэй туршада тэндээ комсомолой комитедые толгойлоо. Удаань Ленинкан эльгээгдэжэ, тэндэхи комсомолой горкомой нэгэдэхи секретаряар hунгагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ленинканда залуу бүлэнэрэй ажаhууха гэр байра барилгын кооперативэ эмхидхэгдээ. Архитекторнүүд Г. Шамсян, Г. Чолахян, комсомолой горкомой нэгэдэхи секретарь А. Петросян гэгшэд залуушуулай байха гэрэй проект хаража байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Совет орон дотор

ТЭЖЭЭЛЭЙ ПОЛИНУУДТА АШАТАЙ

Киргизэй ССР-эй эрдэмтэдэй бии болгоhон үндэр баян ургаса үгэдэг хүсы үбhэн ороной ажахынуудта ехэхэн талмайда таригдаха юм. Республикын таряашад ниитэ союзна жасада үрэhэ хүрэнгэ эльгээхэ даабаряа түгэсхэнхэй. Мүнөө Россин ба Прибалтикын колхоз, совхозууд бүхыдөө эндэhээ 5 мянган тонно олон жэлэй ногооной hайн шанартай үрэhэ хүрэнгэ абаха ёhотой.

Эрдэмтэд болон таряашадай хүсэлэл оролдолгоор Киргизэдэ үрэhэ тарижа ургуулгын хүсэ схэтэй индустри байгуулагданхай. Таряалангай hайнаар уhалагдадаг дээрэhээ эндэхи таряашад сагай уларилhаа дулдыдангүй тогтууритай hайн ургаса абадаг. Орооhо тарижа ургуулдаг ажахынууд горитойгоор ургэдхэгдөө, hалбариин материально-техническэ баазань бэхижүүлэгдээ юм.

Үрэhэ хүрэнгэ сэбэрлэхэ ба илгаха талаар хоёр томо завод, арбаад цех дүүрэн хүсэндөө хүдэлгэгдэнэ. Үрэhэ хүрэнгын хүсы үбhэ тарижа ургуулха ба хуряаха түрүү технологи үргэнөөр нэбтэрүүлжэ, таряашад тэрэнэй ургасые хоёр дахин шахуу дээшэлүүлжэ шадаа.

(ТАСС).

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

ХОРИН ТАБАН ЖЭЛДЭ МАЛШАНААР

Саяан уулын хормойдо hуурижаhан «Восточные Саяны» колхозой Таhархайн отделенидэ ажалладаг колхозник Сэрэн Ошорович Анчиков хорин табан жэлдэ малшанаар хүдэлжэ ябана. Тэрэ Хандагайта гэжэ нэрлэгдэhэн холын хүбшэ тайгада оршодог газарта олон жэлэй туршада удаа дараалан залуу мал харууhалаа юм. Иимэ газарта малда харууhан ехэ хэрэгтэй. Мал hүрэгhөө таhаржа, ой тайга руу ябашажа болохо. Мүн арьяатаншье элбэг, ходол добтолжо байха. Бэрхэ малшан Сэрэн Ошорович даажа абаhан малаа hайнаар харууhалжа, жэл бүри тэдэнэйнгээ шэгнүүрые дээшэлүүлжэ шададаг байгаа. Районой мал адуулагшадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ хэдэн удаа илажа гараhан байха. Харин мүнөө С. О. Анчиков Таhархайн hү hаалиин фермэдэ тугалнуудые харууhална. Олон жэлдэ хүдэлжэ олоhон баян дүй дүршэлөө залуушуулда дамжуулан үгэхые ехэтэ хүсэдэг hайн hайхан заншалтай хүн юм.

...Сэрэн hаял долоо-найма наhа хүрэжэ ябаашье hаа, зунай hайхан сагта мори эмээллэжэ унаад, аха заха хүнүүдтэй хамта hаамхай үнеэдые адуулалсадаг байhан юм. Сэрэнэй арбан зургаа хүрөөд ябахадань, нэгэтэ колхозой түрүүлэгшэ дуудажа асараад, иигэжэ дурадхаба: «Зай, хүбүүн, ши томо болобо, бэежэбэ гээшэш. Трактор агтые жолоодогшын курсада hурахаяа ошохо болоош даа».

Иимэ hонин дурадхал дуулаhандаа, аргагүй ехээр баясаhан Сэрэн Анчиков трактористын курсада hурахаяа ошоо hэн. Уданшьегүй тэрэ курсаяа hайнаар дүүргээд, 1947 оной зун нютагаа бусаhан байна. Тиигээд лэ «ХТЗ» түхэлэй мөөртэ трактор жолоодожо эхилээ hэн. Түбhэн юумэндэ дүйтэй, ухаамгай бэрхэ Сэрэн хүбүүн «ХТЗ» тракторай оньhые ехэл оролдосотойгоор шудалаа. Мэргэжэл түгэс механизатор солотой болоо. Иимэ трактор тиимэ үнишье жолоодоогүй. Уданшьегүй тэрээндэ «ДТ-54» гэhэн маркын гэнжэтэ трактор даалгагдаа бэлэй.

Тэрэл трактораа жолоодоhоор ябатарнь арба гаран жэл мэдэгдэнгүй үнгэршөө. Арба гаран жэлэй туршада Сэрэн Ошорович түрэл колхозойнгоо үргэн дэлюун поли дээрэ таряа тарилсаа, ургаса хуряалсаа, бэшэшье али олон ондоо хүдэлмэридэ хойшоо харангүйгөөр ябаа. Эдэ үдэрнүүдтэ тэрэниие муугаар хүдэлнэш гэжэ зэмэлхэ ушар нэгэтэшье байгаагүй юм. Даагдаhан хэрэгээ эбьяастайгаар бүтээдэг, үнэн сэдьхэлhээ оролдодог хүн юундэ «иимэ, тиимэш» гүүлэбэ гээшэб!

1961 он. Энэ жэлдэ тракторист С. О. Анчиковта малшан болохыень дурадхаа hэн. Тэрэ жэлдэ сагай уларил ехэ муу, ган гасуур боложо, ниитын адууhа малгда тэжээл урданайхиhаа багаар бэлэдхэгдэhэн байгаа. Юрэдөөл, малай үбэлжэлгэ тон хүндэ хүшэр байдалда үнгэрхэ зэргэтэй... Тиимэhээ малаа эгээл найдабари... нүүдтэ даалгаха гэжэ колхозой пра... оролдоhониинь эли ааб даа. И... дабарида Сэрэн Ошорович хүрт...

Сэрэн Ошорович өөрынгөө ... лэгтээ» хахасаха балай дуратай б... гаа hэн. Тэд ажахынгаа хүтэлбэри... найдалыень харюулха гэжэ бод... шаншье болоод байхадаа, тэрэ ... hуужа, энэ тэрэ хэдэг юумэ... ябаа.

Ажал танижа хүдэлхэ гээшэ ... буруу юумэн хаш. hанаандань ... дурагүй ажалда эльгээхдэнь, ... гэн тэрээндээ хайша хэрэгээр ... hали-бали хүдэлдэг ябадал ушард... Тэд Анчиков тиимэ абари ... «Хээл hаа, hайнаар хэхэ, үгы h... гэhэн hайн hайхан бодол тэрэнэй... далай заабари болонхой гэхэдэ ... лохогүй.

Малшан болоhон тракторист С... чиков шэнэ мэргэжэлдээ хамсы... ороо hэн. Эндэ оролдосотой h... дэлжэ ябаhан, нютаг зондоо хүн... рэн Ошорович 1967 ондо КПСС-эй... дэ абтаа hэн. Тэрэ гэhэнhээ хой... Анчиков коммунист нэрэеэ сэбэр... рэ үргэн ябадаг.

Түрүү малшан С. О. Анчиков ... ажахынуудай малшадай дунда ... социалис мүрысөөндэ нэгэтэ б... hуури эзэлhэн, районой чемпион... лентэ ээм дээгүүрээ надхуулhан, ... райкомой ба райисполкомой Хү... грамотаар, үнэтэ бэлэгээр хэдэн ... нагдаhан байна. Мүн социалис мү... дэ илажа гараhыень гэршэлhэн ... тэрээндэ барюулагданхай.

Коммунист Сэрэн Ошорович ... hайнаар ажаллахаhаа гадна нии... хитэй хүдэлмэри ябуулдаг. Са... залуушуултай хөөрэлдэжэ, тэдэн... шад болгохые оролдодог. Тэрэнэ... халаар малшад болоод, hайнаар ... ябаhан залуушуул олон байха... зариманиинь коммунистнууд б... Гадна партийна эхин организаци... дэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаад... ха юм. Агитатор С. О. Анчиков ... үедэ фермынгээ хүдэлмэришэдтэ ... XXVII съездын материалнуудые ... гөөр шудалха хэрэгтэ туhална.

Мүнөө Сэрэн Ошорович 40 то... галнуудые даажа абаад, тобир ... харууhалжа, толгой бүриин ... сүүдхэдэ дунда зэргээр 700—7... маар нэмээнэ. Юрэдөөл, Сэрэн О... ёhотойл агитатор, залуушуулые ... хүмүүжүүлэгшэ гэжэ нэрэтэй ... үнинэй.

Б. Б...
хүдөө б...

АНХАРАГТЫ ТҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛ

ҮБhЭНЭЙ ШАНАР ЯАЖА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭБ

Эрдэм-техникын дэбжэлтын үндэhэн дээрэ ажахын үйлэдбэриие ашаг үрэтэйгөөр хүгжөөхэ талаар республиканска хоёр үдэрэй научно-практическа конференци Улаан-Үдэдэ боложо үнгэрөө гэжэ hаяхан мэдээсээ hэмди. Конференцидэ суглараашад түрүүшын үдэрынь хэн хүдөө ажахын ямар hалбаряар hонирхоноб, тэдэл секцинүүдэйнь хэшээлнүүдтэ хабаадаhан байна. Тэжээл үйлэдбэрилхэ талаар секцидэ хабаадаха дуратайшуул нилээд олон байгаа. ... далнуудта харюусаа.

Совхоз энэ түхеэрэлгые нёдондо зунай эхиндэ ашаглалгада тушааhан байна. Тэрэнь хоёр агрегадhаа бүридэнэ. Нэгэ агрегадтань юун ороноб гэхэдэ, 70 метр утатай, 4 метр үргэнтэй хоорондоо холбогдоhон транспортёр, энээниие хүдэлгэхэ мотоор, халуун агаар үлеэхэ хоёр теплогенератор, хажуу талаhаань доогуурнь үлеэхэ 4 вентилятор, хатаhан үбhэ тюк болгон багсалха пресс. hая сабшагдажа асарагдаhан нойтон ногоон транспортёр дээрэ хэгдэхэдээ, 17—20 сантиметр зузаанаар ашагдажа, нэгэ часай туршада үлеэлгэжэ хатаагдаhаар нүгөө хажуудань хүрэхэ ёhотой. Тиигээд тюк болгон багсалагдажа, тусхай складта абаашагдана. Нёдондо эндэ бүхыдөө 6 хүн хүдэлжэ, үдэртэ дунда зэргээр 80 центнер үбhэ хатааhан ... хадагалагдаха ёhотой. Түмэрөөр хэгдэhэн складынь 4 секциhээ бүридэнэ. Секци бүхэндэнь нэгэ вентилятор хүдэлгэгдэнэ. Доронь модоор бүтээгдэhэн шала хэгдэнхэй.

hүүлээрнь эндэ суглараашад совхозой хүтэлбэрилэгшэдhөө, мэргэжэлтэдhээ элдэбын асуудалнуудые hураба. Илангаяа тэдэнэр бэлэдхэгдэhэн үбhэнэй өөрынь үнэ сэнгээрнь, баригдаhан түхеэрэлгын, складай хэды мүнгэтэ болоhоорнь hонирхоhон байна. Эдэ асуудалнуудта ажахын ахамад экономист тодорхой харюу үгөө. Иимэ аргаар бэлэдхэгдэhэн үбhэнэй өөрынь үнэ сэнгынь юрын үбhэнэйхидэ орходоо 1,97 түхэригөөр хямдарhан байба. Ногоо хатаадаг түхеэрэлгын барилгада 30 мянган, үбhэ хадагалха складта 50 мянган түхэриг мүнгэн гаргашалагдаа.

[illegible]

...никумэй hүнэй комп... рэхи үбhэ үлеэлгэжэ ... цехэй ажал хүдэл... танилсаа. Энэ цех 19... баригдажа, ашаглалга... шаардаhан байба. С... 300 тонно үбhэ ба... гатай.

Тус комплексын ... Урдань операторо... дэг байhан Ц. Д. ... маниие дахуулан, ... тухайгаа ехэл ... хөөрэжэ үгөө hэн.

— Энэ складнай 6 ... бүридэдэг. Нэгэн с... тонно үбhэн хадага... Үбhэеэ тюк болгон б... даа, hулашагаар ... гээд тэрэнэя. ... hан шэнгээр дабха... бинабди. Мүнөө ... нэгэ секциин 50 ... үлөөгдэнхэй. Үбhэ ... дэб түхэлэй вент... эндэ тодхогдоогүй ...

[illegible]

ТҮЛЭГ УhАЛНА

Хорёод жэлдэ эхэ хониные харууhалжа, Хүнды гэжэ газарта саг үргэлжын байратай Балдан Жамсаранов наhанайнгаа амаралтада гарахадаа, луговодоор хүдэлхэ гэжэ шиидэhэн юм.

Нютагтаа Федорой баабай, мүн Шархан гэжэ алдаршаhан энэ үбгэжөөл бүхы наhаараа колхозой, мүн удаань совхозой ажал залгаа хэжэ ... [illegible]

...дүрбэн отара, мүн Б.-Ш. Дондоковой хусануудай отара үбэлжэдэг юм. Эдэ хонидые эрхим шанартай үбhэ тэжээлээр хангаха тон харюусалгатай зорилго тус луговодто даалгагдаа бшуу.

Өөрөө малшан ябаhан тула энэ тон шухала хэрэгые жэншэдгүй дүүргэхэ гэжэ тэрэ жэлhээ жэлдэ оролдоно. Байгша ондо тэрэнэй хажууда ... [illegible]

...раа гурба дахин уhалдаг гуримтай.

Мүн хашаануудhаа шэбхэ гаргагдажа, сабшалан дээрэ тараагдаа, минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Эдэнэр Халбаандайн, Мухатаанай буусын сабшалангые уhалжа захалаа. Үглөө бүхэндэ эдэнэр хүрээд үргэлөөд лэ ажаh тээшээ ошодог.

Эдэ луговодуудай ажалай ... [illegible]

...тын hү hаалиин фермын мал баhал хубаалдаа.

Ажалай болон дайнай ветеран луговод Балдан Жамсаранов далан зургаатай болобошье, хүнгэн сарюун зандаа, бүри hайнаар хүдэлхэ гэhэн эрмэлзэлтэй. Түрэл партиингаа XXVII съездын шиидхэбэринүүдые хэрэг дээрэнь бэелүүлэлсэжэ, ниитын малда нёдондонойхиhоо үшөө ехэ, эрхим шанартай үбhэ тэжээл бэлэдхэхын түлөө тэмсэнэ.

Эрхим ажалайнгаа түлөө олон тоото Хүндэлэлэй грамотануудаар, дипломуудаар шагнагданхай. Мүн Ленинградые хамгаалhанайхи медальнуудаар шагнагдаhан хүн.

Ж. БАДМАЕВ,
худөө бэшэгшэ.
Хэжэнгын район.

СОЦИАЛИС ЗӨӨРИ ХАМГААЛГА — БҮГЭДЭ АРАДАЙ ЗОРИЛГО

...ис парти болон Со-... ажалшадай дунда ... ба эмхидхэлэй ехэ ... [illegible]

бэ: «...Ажал хэнгүй, ниитын баялигта гар хүрэжэ, өөрын гэр аша туhада хэрэглэхэ али бүхы hэдэлгэнүүдтэ бата найдамтай хаалта табиха шухала. [illegible] ... социалис зөөри ... хүдэлмэриин ... hаар. Хуулиин бүхы хүсые, ниитын ... шүүмжэлэлые эдэнэртэ эсэргүүлэн хэрэглэхэ шухала».

Парти, правительствын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, манай республикын партийна, совет, ажахын ба хуули сахидаг зургаануудай үргэн олониитын хабаадалгатайгаар арадай зөөри сахин хамгаалха, коллективүүдтэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха талаар ехэ юумэ хэгдэнэ. [illegible]

Авиационно заводто, приборо бүтээлгын нэгэдэлдэ, Эрдэни ... комбинадта, локомотив-вагон заhабарилгын заводто, нарин сэмбын комбинадта, олохон колхоз, совхозуудта партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд жаяг журам хүмүүжүүлхэ талаар шэглүүлэгдэhэн хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулдаг, арадай зөөри сахин хамгаалха тухай ехэ оролдолго гаргадаг байна.

Гэбэшье манайда ниитын баялигта хайша хэрэгээр хандадаг байhыень элирхэйлэн гэршэлхэ ... [illegible]

Техническэ хангалгын управлени, ... кассануудта, Буркоопсоюзда, hүнэй промышленностиин нэгэдэлдэ, «Бурятлес» управлениин, Худалдаа наймаанай болон Хүн зоной ажаhуудал хангалгын министерствэнүүдтэ, зарим колхоз, совхозуудта социалис зөөри сахин хамгаалха хэрэг ... хангалтагүйгөөр тэбидханай байдаг. [illegible]

хэээрдээ. 1984—1985 онуудта имагтал нэгэдэлэй 7 предприятида 207 хүн сагаан эдеэ хулгайлаад ябагаа. [illegible] Нёдондо жэл договорой журамые хазагайруулhанайнгаа түлөө нэгэдэлэй предприятинууд 110 мянган түхэригэй ялаа түлэбэ.

Социалис зөөри хулгайлагшадта хайша хэрэгээр хандадаг предприятиин хүтэлбэрилэгшэдэй ... [illegible]

... Баргажанай районой Баян-Голой тоhоной заводой директор байhан Багадаев сагаан эдеэ ехээр үбэршэлhэнэйнгөө түлөө ... [illegible]

Урда тээнь хулгай хэhэн ... [illegible]

...одэмэл модо Узбегэй ССР-эй «Мукими» болон «Пахтакор» гэhэн колхозуудта хуули бусаар эльгээгээд, колхозуудай кассануудта 40 мянга гаран түхэриг ... үбэршэлhэн байшоо. ... ехэ хэмжээнэй хулгай ... түлөө Демчук 13 ... эрхэеэ хаhагдаа, тиимэ Мясников тушаалаа хэтэрүүлhэнэй түлөө баhал хэhээгдээ.

Эдилгэ абалга олониитэдэ аюултай. hүүлэй үедэ эдилгэ абалгатай тэмсэл ... тэды эдэбхижэээ. Эдилгэ ... ажалшадай жүүлигүүдтэй нягта холбоотой байhаниинь олон ... элирүүлэгдээ. 3-дахи ... хүдэлмэрилэгшэдые ... таhагай бухгалтераар ... ажаллаха үедөө эрхэтэн Лаврова складые даагша Еремина ... үгэсэ нэгэдэhэн байба. ... эд бараанай-материальна үнэтэ зүйлнүүд ехээр ... тэрэ элирүүлэгдэжэ, эдилгэ абажа, энээниие нюуба. Энэ гэмтэ ябуулгынгаа түлөө Лаврова 6 жэлээр сүүдлэгдээ, зөөри ... гүрэндэ оруулагдаа.

Гүрэнэй түсэб — хуули мүн. ... дүүргэхэгүй, тоо ... баримтануудые хазагайруулха гээшэ түсэблэлэй эмхигүй болгодог, хинаха ... ажахые хүтэлбэрилэгшэдые бэрхэшээлдэ оруулдаг. Энээнhээ шалтагаан, албан тушаалаа хэтэрүүлхэ, социалис зөөри хулгайлха ябадалнууд гаргагдадаг. Зарим тушаалтад мүрысөөндэ түрүү hууриие эзэлхые оролдожо, гүрэнэй тоосоое хазагайруулдаг. ... ушар үзэгдэнэ. Албан талаар дэбжэхэ, нэмэлтэ зөөри, шан хуули бусаар абаха зорилготойгоор ажалаа нэмэжэ бэшэхэ ушар ... бэшэ. Бодото хэрэг ... далдалжа, хуули бусаар шан абаhанай түлөө «Бурятпромжилводстрой» трестын ахамад инженер байhан Васильченко, энэл трестын Заречно ПМК-гай ахамад инженер байhан Каширихин, «Бурятселинстрой» трестын 1011-дэхи ПМК-гай начальник байhан Ни болон бусад сүүдлэгдээ hэн.

Мүнгэ зөөри урихэ, мал гарзалуулха, техникэ хайша хэрэгээр хадагалха, материалнуудые, салин хүлhэнэй фондые үлүүсэ ехээр гаргашалха, ургаса малда гэшхүүлхэ гэхэ мэтэ ээзн буса ябадал гаргагдана. Харюусалгагүй байhанhаань уламжалhан гарза хохидолой түлөө зэмэтэй хүнүүд олон ушарта харюусалгада хабаадуулагданагүй гэжэ шалгалтанууд харуулба. Заримдаа нэгэ бага зэмэлэд гээд, донгодолго соносхоод лэ орхижорхидог. Хэрбээ гүрэнние хохидолдо оруулhан хүнүүдэй хэhээгдэнгүй үлэдэг гээшэ hаань, юрэнхы урианууд ба хөөрэлдөөнүүдэй туhа бага юм ааб даа. Арадай мүнгэ зөөриие хиидэ хаяhанай түлөө зэмэтэй хүн бүхэндэ тэрэниие түлүүлхэ хэрэгтэй. Бултануудые хүлисэхэ, «хүү hайн үнгэрхэ» бээз гэжэ найдаха, хэрэгээ дүүргэнгүй орхижорхихо, хуули хазагайруулха гээшэ хүнүүдые забхайруулдаг гэжэ бодото байдал харуулна. Эдэ бүгэдэ хүшэр хүндэ хойшолонгуудтай. Яруунын районой Нарhатын совхозой директор байhан Жеребцов, ахамад зоотехник Башинов, ахамад ветврач Цыденешеев гэгшэд үялгануудтаа хайша хэрэгээр хандажа, мал олоор гарзалуулhанай түлөө уголовно харюусалгада хабаадуулагдаа. Уялгануудтаа ёhын тэдысэ хандаhанай түлөө Баунтын районой «Ципиканский» совхозой директор байhан Орлов болон бусад уголовно харюусалгада хабаадуулагдажа, хэhээгдээ.

Малай гарзалhанhаа боложо, гүрэндэ, колхоз, совхозуудта ехэ хохидол ушаруулагдана. Харууhалгада, эдеэлүүлгэдэ хайша хэрэгээр хандаhан дээрэhээ олонхи ушарта мал гарзална. Малай гарзалалгада зэмэтэй хүнүүдээр гарза хохидолыень түлүүлхэ тухай хуулиин эрилтые колхоз, совхозуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд дүүргэнэгүй. Зарим ажахынуудта адууhа мал бүридхэлдэ муугаар абтана.

Тоо бүридхэлэй болон хиналтын хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэдэг байhые hамбаашалан, Захааминай районой Дүтэлүүрэй совхозой ахалагша малшан Дымпилов арба гаран толгой эбэртэ бодо мал хулгайлаад, сүүдлүүлэгдээ. Онохойн совхозой МТФ-е даагша Потемкина мал хулуугаад, уголовно харюусалгада баhал хабаадуулагдаа.

Зарим министерствэнүүдтэ, нэгэдэлнүүд болон трестнүүдтэ шалгалта үнгэргэхэ түсэбүүдээ дүүргэнэгүй. Документнүүдэй, илангаяа комплексно шалгалта саг соогоо наринаар хэгдэнэгүй. Тиигэжэ хулгайшад удаан саг соо хэhээгдэнгүй ябана.

Ахамад бухгалтернуудай үүргэ ба харюусалга айхабтар шухала. Гүрэн түрэмнай мүнгэ зөөри хинаха эрхэ ахамад бухгалтерта үгэнхэй. Тэрэ арадай зөөриие аршалан хамгаалха ёhотой. Министерствэнүүд, нэгэдэлнүүд болон трестнүүд бэлэдхэлтэй, үнэн сэхэ хүнүүдые бухгалтернуудаар табиха, бүридхэл ба хиналта эмхидхэлгын түлөө тэдэнэй үүргэ болон харюусалгые дээшэлүүлхэ уялгатай.

Ажалша коллективүүд тухай хуули ажалшадай эдэбхи үүсхэлые бадаруулхын, үйлэдбэри дээрэ гурим, журам бэхижүүлхын тула шэнэ арга боломжонуудые нээнэ.

Партиин XXVII съезд хуули хамгаалгын органуудай урда ехэ зорилгонуудые табиба. Тэдэниие бэелүүлхын тула республикын хуули хамгаалгын органуудай бүхы хүдэлмэрилэгшэд ехэ хүсэлэл оролдолго гаргаха, үсэд нэтэрүүгээр, ашаг үрэтэйгөөр хүдэлхэ зэргэтэй.

Социалис зөөриин бүрин бүтэн байлгые найдамтайгаар хангахын тула экономическа, хуулиин болон үзэл сурталай бэрхэ нүхэсэлнүүдые элсүүлхэ, олониитын hанамжа болон совет хуулинуудые хэрэглэхэ ёhотой.

Б. ЦЫДЕНЖАПОВ,
Буряадай АССР-эй прокурор, юстициин III классай гүрэнэй советник.

ШИМЕ НАРААР ХАНГАНАБ

ХАРАЛТАЙГААР ХАНДАНА

...азин тээшэ олон ... ошохые харахат. ...хоной «Сельхоз-... hэн 12-дохи магазин даагша Клавдия ...вна Беляева ху-... ажалшадые уринаар ...ьиень дууhан ...жэ оролдодог ... эндэхи зон ... магазинда ... ерэдэг байна. ... эндэ үхэрэй, ... овощ, хар-... юм»,— ... намда хэлээ ... энэ бишы-... соо олон янзын ... консервнүүд, жэмэ-... комподууд олоор ... табигданхай. Нэгэ таhаг соо капуста, нүгөөдэ соонь хартаабха байха юм. Тиихэдэ магазинай витринэдэ мяханай хүсэд болбосоруулагдаагүй зүйлнүүд, котлет, гэхэ мэтэ худалдан абагшадай анхарал татана.

— Бүхэли үбэл мяхаар, овощоор, тэрэ тоодо яблокаар хүн зониие хангажа байгаабди. Түрүүшын кварталайнгаа түсэбые бэелүүлээбди,— гэжэ тус магазиниие даагша К. А. Беляева хөөрэжэ үгөө hэн.

Энэ магазинда 4 хүн хүдэлдэг. 1977 онhоо хүдэлжэ эхилhэн наймаалагша Галина Дырина яhала hайнаар ажаллана. Үгэ дуугүй, түргэн хүдэлэсэтэй энэ эхэнэр худалдан абагшадай дунда хүндэтэй болонхой. Хүн зоной эрилтые гүйсэдөөр хангаха, магазин соогоо ариг сэбэр байлгаха гэжэ магазинай коллектив оролдоно.

Заримдаа муу шанартай овощ, илангаяа хартаабха дайралдадаг. Тиимэhээ заготконторын, оптово баазын хүдэлмэрилэгшэдтэ ехэ эрилтэтэйгээр магазинай хүдэлмэрилэгшэд хандадаг байна. Жэшээлхэдэ, муу шанартай хартаабха байгаа hаань илгадаг, тусхай комиссиин шиидхэбэреэр сэнгынь доошолуулдаг байха юм.

— Хүн зоной баярай hайн үгэнүүд бидэнэй хүдэлмэридэ эгээл үнэтэй сэгнэлтэ гээшэ. Тиимэhээ худалдан абагшадайнгаа сэдьхэлээ ханангиошоходонь баясадагбди,— гэжэ хөөрэлдөөнэйнгөө түгэсхэлдэ К. А. Беляева хэлээ hэн.

Зүб даа. Ажалшадай хэрэгтэй юумэеэ худалдан абажа баяртай гарахадань, наймаалагшадайшье hанаан хүсэлдэдэг шуу. Саашадаашье энэ магазинай хүдэлмэрилэгшэд худалдан абагшадтаа халуун анхаралаа хандуулха, эрилтыень гүйсэд хангаха гэжэ оролдохо байна.

Б. ДЫМБРЫЛОВА.

Кабанскын районой Селенгинск посёлогой 1-дэхи дунда hургуулида А. В. Цветкова хангалгын ажалай хэшээл хэжэ, олон жэлэй туршада ажаллана. Тэрэнэй хэшээлнүүд үндэр хэмжээндэ, hайнаар, hонёор үнгэрдэг юм.

Райсоведэй гүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таhагай методическа кабинет тэрэнэй дүршэлые олоной дунда нэбтэрүүлхэ зорилготойгоор энэ hургуулида методическа нэгэдэлэй хэшээл үнгэргэhэн байна. Кабанскын бусад hургуулинуудhаа суглараhан багшанар Антонина Васильевнагай нэмэл хэшээлдэ орожо, үргэн ехэ зүбшэн хэлсэлгэ болоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. В. Цветкова ээлжээтэ хэшээлээ үнгэргэжэ байна.

М. СУТУРИНАЙ фото.

Монгол hайхан оронло

ДЭБЖЭЛТЫН ОРШОНДО

Монголой Арадай Революционно партиин XIX съездэ бэлэдхэлэй эгээл харюусалгатай хаhань хүрэжэ ерэбэ. Мүнөө аймагуудай тоосоото-hунгалтын партийна конференцинүүд түлэг дундаа боложо байна. Тэдээн дээрэ республикын коммунистнууд хэhэн ажалайнгаа дүн гаргана, ажахын болон соёлой байгуулалтын шэнэ шухала зорилгонуудые шүүмжэлхы ёhоор, бүтээхэ тээшэнь зүбшэн хэлсэнэ.

Хэрбээ партийна организацинууд ажал хүдэлмэриингээ онол аргые нарижуулан hайжаруулаа, хүтэлбэрилхы хүдэлмэриин түрүү дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлээ hаа, бии байгаа арга боломжо болон нөөсэнүүдээ гүйсэд дүүрэнээр ашаглаа hаа, манай амжалтанууд урда урданайхиhаа горитой байха hэн гэжэ Сүхэ-Баатар аймагай партийна конференци дээрэ онсолон тэмдэглэгдээ. Шэнэ табан жэлэй тодорхой түсэб, даабаринуудые коллектив бүхэндэ, ажалша хүн бүхэндэ хүргэхэ гээшэ тон шухала удха шанартай, тиимэhээ энэ асуудалда халуун анхарал хандуулха шухала гэжэ тоологдоо.

Үбэр-Хангай аймагай партийна конференциин делегадууд ажахынуудай гол фонднууд үнгэрhэн табан жэлэй туршада 220 миллион түхэригөөр дээшэлээ гэжэ тэмдэглээ. Зүгөөр иимэ ехэ hомологдоhон мүнгэнhөө оруулагдадаг олзо доход дээшэлээгүй, харин доошолоо гэжэ эрид шүүмжэлэгдээ. Иимэ ушар байдалай гол шалтагаан хадаа ажахы эрхилэлгын онол аргын хуушарhанhаа дулдыдаа гэжэ коммунистнууд үгэ хэлэхэдээ заагhан байна. Олонхи хүтэлбэрилэгшэд шэнэ зорилгонуудые хуушарhан онол аргаграа шиидхэхэ гэжэ оролдоно.

Хүн зоной ажаhуудалай хэмжээн эрид дээшэлээ, ажалшадай бодото олзо доход хараа байса ургаа, гэр байрын барилга hураггүй hайжараа гэжэ Сэлэнгын аймагай партийна конференциин делегадууд нэгэн дуугаар тэмдэглээ. Гэхэтэй хамта, конференци дээрэ тодорхой шэглэлтэй шүүмжэлэл соностоо. Жэшээлхэдэ, мал ажалай материальна бааза гүйсэд дүүрэнээр ашаглагданагүй, экономистнууд тодорхой ба холын хараата хүдэлмэри ябуулнагүй. Тэрээнhээ уламжалан аймагай hангай ажахынууд болон хүдөө ажахын нэгэдэлнүүд гарза гайда ороно, продукцияа үнэгүй сэнгээр худалдаха баатай болоно.

Үйлэдбэриин участок бүхэндэ ажал хүдэлмэриин ашаг үрые, дээшэлүүлхэ — иимэ, уряа доро Монголой Арадай Республикын хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд наймадахи табан жэл соо ажаллаха юм. Долоодохи табан жэлэйхидэ орходоо 1990 он хүрэтэр үйлэдбэриингөө хэмжээе 25 процентhээ үлүү ехээр дээшэлүүлхэ зорилго тэдэнэр харааланхай.

Энэ түсэбөө дүүргэлгынь нэгэ онсо шэнжэ гэхэдэ, мүнөө хүдэлжэ байгаа предприятинуудаа шэнэлэн hэльбэжэ, техническэ талаhаань түгэс зэбсэгжүүлжэ, дээрэ хараалагдаhан ургалтын хахадыень түйлаха зорилго мүн. Совет, болгар, чехословак мэргэжэлтэдэй сэхэ хабаадалгатайгаар үйлэдбэриеэ шэнэлэн hэльбэhэнэй ашаар hалбариин предприятинуудта ажалай бүтээсые 8—11 процентээр дээшэлүүлхэ юм. Тиихэдэ бэлэн продукци гаргалгын саг болзорыо хороожо, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ эрхэ байдал хангагдаха болоно. Жэшээлхэдэ, арhа элдүүрилэн буйлуулдаг промышленностьдо бүхы түүхэй эдэй 95 хүрэтэр процентнь бэлэн продукци болгогдожо, наймаанда гаргагдаха жэшээтэй. Тэрэшэлэн бүхы ноохоной 70 гаран процентнь ороной текстильнэ предприятинуудта эльгээгдэжэ, бэлэн продукци болохо юм. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлхэ гээшэ бэлэн бэшэ, зүгөөр иимэ арга боломжо МНР-тэ гүйсэд дүүрэн бии гэжэ мэргэжэлтэд hанамжална. Юуб гэхэдэ, энэ бүгэдын ашаар гадаадын дэлгүүр дээрэ Монголой Арадай Республика найдамтай hуури эзэлхэ байна бшуу. Мүнөө үедэ хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин продукци МНР-эй гадаадын дэлгүүртэ гаргадаг бүхы национальна экспортын гурбанай нэгэ хубинь болодог юм. Энэ ороной эд бараан Европо болон Азиин хэдэн арбаад оронуудта эльгээгдэдэг гээшэ.

Үргэн дэлисэ, хурдан дабшаса ба зэргэ хүгжэлтэ — эдэ шэнжэнүүд Монголой Арадай Республикын шэнэ промышленна түб Эрдэнэт хотодо сэхэ хабаатай. Эрдэнэтын хүгжэлтын генеральна түсэбэй ёhоор, 2000 он хүрэтэр тэрэ хоёр дахинаар ургаха, тиин хүн зонойнь тоо 100 мянганда хүрэхэ юм.

Оройдоол 1974 оной hүүл багаар эндэхи хооhон хуудам нютагые эзэмдэхэеэ түрүүшын бүлэг барилгашад ерээ hэн. Мүнөө эндэ Монгол ороной индустриин асари томо предприяти — «Эрдэнэт» гэжэ монгол-совет хамтын ашагта малтамал шанаржуулгын комбинат хүдэлгэгдэжэ байнхай. Тиихэдэ хибэс үйлэдбэрилдэг, эдеэ хоолой комбинадууд бодхоогдонхой. Эрдэнэтhээ холо бэшэхэнэ «Улаан Толгой» гэжэ hангай ажахы байгуулагданхай. Тэндэхи ажалшад хотын хүн зониие hүөөр, хартаабхаар, овощоор хангадаг юм. Эрдэнэтдэ hүүлэй жэлнүүдтэ гэр байрын барилга эршэмтэйгээр ябуулагдаа. Хүн зоной ажаhуудаг квартал бүхэндэ худалдаа наймаанай эмхинүүд, ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангадаг байшангууд, hургуули, хүүгэдэй саадууд бии гээшэ.

Шэнэ генеральна түсэбэй ёhоор, хотые үргэдхэхэ асуудал имагтал комплексно ёhоор шиидхэгдэхэ зэргэтэй.

(ТАСС).

ТАСС ХИЛЫН СААНАhАА

...ТЕРАНАЙ ИНТЕРВЬЮ

...о. Долоон томо ехэ ... гүрэнүүдэй хүтэл-... Токиодо боло-... hан уулзалгатай да-... Франциин пре-... Миттеран Японой ... газетэдэ интер-... мэдүүлбэ. Тус-... зүүн болон баруун ... хоорондохи харил-... асуудалда, мүн ... харилсаанай ... тухай, мүн улас-... байдалай бусад ... тухай тэрэ дэл-... тогтожо хэлэhэн ... зүүн болон ба-... хоорондохи ... hайжаруулхын тү-... оролдоно гэжэ ... тэмдэглээ. «Совет-... бидэ яhала hайн ... холбоотойбди»,— ... хөөрөөгөө үргэл-... Хойто Атлантиче-... hаналаа нэгэ-... байха зуураа, ... Франци ... хангахые, Со-... hайн харилсаа ... байхые хараална». ... зайда хэрэглэгдэ-... түхеэрэлгэнүүдые ... асуудал тухай хэлэ-... «США-гай болон ... үеын дурад-... нэн түрүүн КПСС-... Генеральна секре-... Горбачевой дурад-... ехэ hонирхолтой-... гэжэ Миттеран ... Гэхэтэй хамта мү-... эдэ хөөрэлдөө-... хабаадаха аргагүй ... тэрэ Франциин ... hанал бодо-... баталба.

ООН-ой УСТАВ ТУШАА СЕССИИН ДҮНГҮҮД

НЬЮ-ЙОРК. ООН-ой Устав тухай, тус эмхиин үүргые дээшэлүүлхэ тухай тусхай комитедэй эндэ боложо дүүрэhэн сесси дээрэ 2000 он хүрэтэр хаа хаанагүй ядерна буу зэбсэгүүдые бүрин хүсэдөөр усадхаха талаар Советскэ Союзай январиин 15-да тодорхойлhон программа онсо шухала удха шанартай байна гэжэ тэмдэглэбэ. Советскэ Союзай дурадхаhанай үндэhөөр уласхоорондын аюулгүй байдал байгуулха шухала гэжэ тэрээндэ хабаадагшадай hайшаан абаhан түгэсхэлэй элидхэл дотор заагдана.

ООН-ой ашаг үрые дээшэлүүлхын, тэрэнэй Уставые бэхижүүлхын түлөө тэмсэдэг гүрэнүүдэй болон ООН-ой үүргые, мүнөө үеын үндэhэн шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ нүлөөлхые оролдодог баруунай бүлэгөөрхидэй хоорондо орёо шанга тэмсэлэй оршон байдалда сесси үнгэрөө гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ В. Н. Федоров ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэбэ. Иимэ зорилготойгоор ООН-ой Уставые шалгажа, заhабаринуудые оруулхые hэдэhэн баруунай зарим оронуудай делегацинуудай hэдэлгэнүүдтэ шанга харюу сохилто үгтөө.

Гэхэтэй хамта эб найрамдал болон аюулгүй байдал хангаха талаар ООН-ой гэшүүдэй болон эмхиин үүргэ тухай ГДР-эй, Польшын ба Чехословакиин дурадхал табиhан документ шухала удха шанартай байна гэжэ делегадууд мэдүүлбэ. Мүнөө үедэ гол шухала зорилгонуудай — ядерна дайнай аюулые зайсуулха, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, уласхоорондын байдалые үндэhөөрнь гуримшуулан шиидхэхэ зорилгонуудай хүн түрэлтэнэй урда табигдажа байхадань, ООН-ой болон тэрэнэй гол органуудай ашаг үрые дээшэлүүлхэ тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэhэн байгаа.

Ядерна болон химическэ бүхы түхэлэй буу зэбсэгүүдые усадхаха, замбуулинай добтолхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хорихо, замбуулинай дайдые амгалан тайбан байдалда хэрэглэлгые бэхижүүлхэ, ядерна буу зэбсэг туршалгые бүгэдэ ниитээрээ бүрин хүсэдөөр хорихо тухай договор баталха гээшэ шухала удха шанартай байна гэжэ онсолон зааhан документын дүримүүдые делегадууд үргэнөөр дэмжэhэн байгаа. Уласхоорондын эб найрамдал болон аюулгүй байдал хангахын тула ООН-ой Уставай үг зорилгонуудые, гол ёhонуудые бүри ашаг үрэ ехэтэйгээр бэелүүлхын аша туhада бүхы гүрэнүүд иимэ алхамуудые хэхэ ёhотой гэжэ уласхоорондын эмхиин олонхи гэшүүд тоолоно.

ЗҮБЛӨӨН ДҮҮРЭБЭ

ГАВАНА. Социалис оронуудай Наукануудай академинүүдэй ниитын эрдэмэй талаар вице-президентнүүдэй долоодохи зүблөөн Кубын ниислэл хотодо дүүрэбэ. Социалис хани харилсаата арбан ороной, тэрэ тоодо Советскэ Союзай түлөөлэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана. Социалис оронуудай коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай hаяхан болоhон съезднүүдэй шиидхэбэринүүдэй үндэhөөр ниитын эрдэм шэнжэлдэг эрдэмтэдэй урда табигдаhан гол шухала зорилгонуудые, мүн 1981—1985 онуудта ниитын эрдэмэй талаар социалис оронуудай Наукануудай академинүүдэй олон янзын харилсаанай удаан болзорой программые бэелүүлгын дүнгүүдые зүбшэн хэлсэhэн, энэ талаар харилсаае хүгжөөлгын түсэбүүдые хараалhан, бусад асуудалнуудые хаража үзэhэн байгаа.

ВЬЕНТЬЯН. Азида болон Номгон далайн оршондохи оронуудта эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангахын түлөө тэмсэдэг. Азиин болон Номгон далайн оршондохи оронуудай арадуудта айхабтар ехэ удха шанартай бүтэмжэтэй дурадхалнууд мүн,— гээд байгша оной апрелиин 23-да Совет правительствын хэhэн мэдүүлгые «Пасасон» газетэ тайлбарилна.

СОВЕТ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН МЭДҮҮЛГЭ ТУХАЙ

Советскэ Союзай гадаадын политическэ хараа шугамай залан сэхэ, империализмда болон уласхоорондын хархис хүсэнүүдтэ эсэргүү тэмсэдэг түби дэлхэйн арадуудай талые баримталдаг байhыень СССР-эй шэнэ үүсхэлнүүд дахинаа элирхэйлэн харуулна,— гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

Лаос арад Совет правительствын мэдүүлгые гүйсэд дэмжэхэ зуураа, совет дурадхалнууд hайн hайхан дура хүсэлтэй бүхы хүнүүдэй дунда үргэнөөр дэмжэглэхэ бээз гэжэ найдажа байhанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ гээд «Пасасон» онсолон заана.

АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР АЯНШАЛГАНЬ ТҮГЭСЭБЭ

БАШИНГТОН. Дайнай ветерануудай совет комитедэй делегациин Холбоото Штадуудаар албанай хэрэгээр аяншалгань түгэсэбэ. США-дахи дэлхэйн хоёрдохи дайнай ветерануудай эмхинүүдэй уряалаар тус делегаци тэндэ ошоhон байгаа. Хоёр долоон хоногой туршада делегаци найман хото городуудаар ябаа. Тэдэниие американ олониитын түлөөлэгшэд халуунаар угтан абаhан байна. «Манай хоёр ороной хоорондохи хани барисаае бэхижүүлхын, дайнай дахин болохогүйн тулада бүхы ами наhаяа зорюулхабди гэжэ 1945 оной апрелиин 25-да Эльбэ дээрэхи дурасхаалта уулзалгада хабаадагшад тангаригаа үгэбэ»,— гээд дайнай совет болон американ ветерануудай хамтын мэдүүлгэ сöо хэлэгдэнэ. Вашингтондо үнгэргэгдэhэн пресс-конференци дээрэ тус мэдүүлгэ тараагдаhан байна.

Ж. БАТМУНХЫН ХЭЛЭhЭН ҮГЭ

УЛААН-БААТАР. СССР-эй правительствын байгша оной апрелиин 23-да хэhэн мэдүүлгэ соохи эб найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүдые МНРП, МНР-эй правительство халуунаар hайшаана, бүримүhэн дэмжэнэ гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ж. Батмунх Улаан-Баатар хотын партийна конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Совсдүүдэй ороной эдэ бүхы дурадхалнууд Азиин, Номгон далайн оршондохи түгшүүрилые hуларуулха, гансал эндэ бэшэ, харин бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлхын аша туhада гүрэнүүдэй хоорондо али алиндань ашатай туhатай харилсаае хүгжөөхын тула таарамжатай эрхэ байдал байгуулха талаар шэглүүлэгдэhэн шухала алхам болоно гэжэ монгол арад тоолоно гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

Советскэ Союз эб найрамдалай хуби заяанай түлөө харюусалгатай байhанаа мэдүүлхэ зуураа, уласхоорондын байдалые гуримшуулха зорилготойгоор хүсэлэл оролдолгонуудые гаргана, буу зэбсэг бүтээн гаргалгые зогсоохын, тэрэниие замбуулинай дайдада гаргуулхагүйн түлөө ехэ юумэ хэнэ гэжэ Монголой хүтэлбэрилэгшэ хэлээ. Европодо юрын буу зэбсэгүүдые, зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо тухай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой Берлиндэ хэлэhэн дурадхал Советскэ Союзай амгалан тайбан үүсхэлнүүдые элирхэйлэн батална.

Ливидэ американ авиациин бандит ёhоор добтолго уласхоорондын хэрэгүүдтэ США-гай ямараар хандадаг байhые батална бшуу.

КПСС-эй XXVII съездын суртал hургаалнууд МНРП-дэ зориг бадаруулма үүргэ нүлөө үзүүлнэ гэжэ Ж. Батмунх тэмдэглээ. Тэрэнэй шиидхэбэринүүд социалис хани харилсаата оронуудай нэгэдэлые бэхижүүлгэдэ, уласхоорондын байдалые гуримшуулгада, дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангалгада айхабтар ехэ удха шанартай байна.

ХАРЮУСАЛГА БА АНХАРАЛ

(ДОСААФ-ай ОБЛАСТНОЙ ЭМХИИН ПЛЕНУМҺЭЭ)

ДОСААФ-ай областной эмхиин ээлжээтэ пленум болоно. «КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар республикын ДОСААФ-ай эхин эмхинүүдэй саашанхи зорилгонууд тухай» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тус асуудалаар ДОСААФ-ай областной комитедэй түрүүлэгшэ В. Н. Коваль элидхэл хэбэ.

Партиин XXVII съездын баталан абаһан шиидхэбэринүүд уужам дэлгэр Эхэ оронойнгоо хизаар нютагуудта мүнөө хубилалтын шэнэ шатада гаража, «СССР-эй зэбсэгтэ Хүсэнүүд совет хүнүүдэй амгалан ажал, амгалан байдал найдамтайгаар хамгаалжа шадахаар хэмжээндэ байлгагдана...» — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой хэлэһэн Политическэ элидхэл дотор хэлэгдэнхэй.

Эхэ ороноо хамгаалха, оронойнгоо оборонное бэхижүүлхэ хэрэгтэ бүлгэм горитой нүлөө үзүүлдэг гэшэ. Үнгэрөөд байһан үе соо манай республикын ДОСААФ-ай эмхинүүд оборонно-ниитын, сэрэгэй-патриотическа хүдэлмэри ажалшадай, залуушуулай дунда үргэнөөр эрхилхэ талаар зарим тэды амжалта туйлаа гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

ДОСААФ-ай райкомууд, спортын болон һуралсалай газарнууд, республикын ажалшадые, илангаяа залуушуулые сэрэгэй-патриотическа һуралсалда хабаадуулха талаар зарим тэды амжалтатай. СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ, мүн хүдөө ажахыда мэргэжэлтэдые бэлдэхэ түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Тэрэшэлэн спортын, сэрэгэй-прикладной, техническэ зүйлнүүдэй хэшээлнүүдтэ залуушуул олоороо хабаададаг болоо. Республика дотор мүнөө сэрэгэй-техническэ, спортын, сэрэгэй-прикладной зүйлнүүдээр үнгэргэгдэдэг заншаһан мүрысөөнүүдтэ эрхим амжалта туйлаһан спортсменүүд олон. Эдэнэр сагаалса мэргэлгээр, радиоспортоор, сэрэгэй-прикладной зүйлнүүдээр Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонодо түрүүшын һууринуудые эзэлһэн байна.

Гэхэтэй хамта, сэрэгэй-патриотическа, оборонно-ниитын болон спортын зүйлнүүдые арад зоной дунда дэлгэрүүлхэ талаар зарим тэды амжалтатайшье һаа, дутуу дунданууд тухайгаа нюун нөөнгүй эндэ сэхэ хэлсэжэ, тэдэнэй усадхаха тухай хөөрэлдөөн болоо. Жэшээ болгон, сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие абаад үзэе. Залуушуулда сэрэгэй мэргэжэл олгохо, Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ алба хэхэдэнь тэдэ нүлөөтэй байхаар техническэ уридшалан таниулсуулха зорилготой гэшэбди. Мүнөө юун хэгдэбэ, ямар амжалта туйлагданхайб? Сэхэеэ хэлэхэдэ, олонхи райкомууд, спортын болон һуралсалай газарнууд энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулна. Яруунын, Мухар-Шэбэрэй, Хурамхаанай, Хориин райкомуудай түрүүлэгшэнэр Жданов, Трофимов, Баяндуев, Чимитов гэгшэд сэрэгэй-патриотическа хүдэлмэри хүтэлбэрилхэ талаар комиссууд түсэбүүдые табиагүй, энэ хүдэлмэриие арад зоной дунда дэлгэрүүлхэ зорилготой саг үргэлжын комиссинууд ажал ябуулнагүй гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

«Зарница», «Орленок» гэһэн сэрэгэй-спортивна наадануудай, «Минии Эхэ орон — СССР», «Агуехэ Эсэгэ ороной түүхэ» гэһэн комсомольско болон залуушуулай хэдэг аяншалгануудай хүмүүжүүлгын эхэ удха шанартай. Энэ шухала хэрэгтэ ДОСААФ-удай зарим райкомуудай түрүүлэгшэнэр мүн лэ һаналаа табинагүй. Тиихэдэ Баргажанай, Зэдын, Яруунын, Хурамхаанай, Мухар-Шэбэрэй райкомуудай түрүүлэгшэнэр техническэ хэды кружок эмхидхэһэн, байгуулһан тухайгаа мэдэхэгүй байба. Иимэ хүтэлбэрилэгшэдэй саашадаа ажалшадай дунда ямар хүдэлмэри хэхэ байһаниинь ойлгосотой болоно бэшэ гү? Парти, правительствын табиһан мүнөө үеын эрилтэнүүд дурсагдагша райкомуудай түрүүлэгшэнэрэй һанаае зобооногүй гэжэ элидхэлшэ шүүмжэлбэ.

Совет Армида алба хэхэээр залуушуулые бэлдэхэ хэрэг оборонно бүлгэмүүдэй гол шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Манай һуралсалай газарнууд залуушуулые ниитэ-сэрэгэй бэлэдхэлдэ муугаар элсүүлнэ. Багшанар болон хүтэлбэрилэгшэд сэрэгэй албанда мордохо залуушуулай һуралсалда гол анхарал хандуулха ёһотой гэжэ Харитон, Кобылкин, Филоненков, мүн ДОСААФ-ай областной комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Тупик гэгшэд ДОСААФ-ай ЦК-гай комиссиин жэл бүри үгэдэг шүүмжэлхы сэгнэлтэһээ зүб тобшолол хэжэ, хүдэлмэрээ һайжаруулхын хойноһоо оролдохо, эрмэлзэхэ ушартай.

Манай эмхинүүд, һуралсалай газарнууд болон спортын-техническэ клубууд өөһэдынгөө хэмжээ ябуулгануудые ахалалын тоосоной үндэһэн дээрэ эрхилнэ. Энэ дээрэ райкомууд, спортын клубуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд урдаа табигдаһан зорилгонуудые эдэбхи түсэбшэд хандадаг, түсэб даабаринуудаа дүүргэхын хойноһоо оролдодог, эрмэлзэдэг гэшэ. Тиихэдэнь түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэдэггүй ДОСААФ-ай хүтэлбэрилэгшэд мүнөөдэр бии байһаар. Жэшээнь, Баргажанай, Бэшүүрэй, Сэлэнгын, Яруунын, Хурамхаанай, Мухар-Шэбэрэй, Хэжэнгын, Баунтын, Загарайн райкомууд жэлһээ жэлдэ гарзада ороно, урда табигдаһан уялгануудаа дүүргэхын хойноһоо оролдоногүй гэжэ элидхэлшэ В. Н. Коваль сугларагшадта мэдээсэбэ.

— ДОСААФ-ай областной комитедтэ спортын талаар ахалагша инструктор Соковиковой ерэхэдэнь, бүлэглэлэй һайнтай спортсменүүдтэй болохомнай гэжэ найдаа һэмди. Зүгөөр мүнөө хүрэтэр бии байгаа дутуу дунда зүйлнүүд зайсуулагдаагүй, түсэбшье табигдаагүй, республикын спортивна эдэбхитэдэй суглаан, зүблөөншье үнгэргэгдөөгүй, ямаршье мүрысөөнүүд эмхидхэгдэнэгүй, — гэжэ үгэ хэлэгшэ, ДОСААФ-ай обкомой спортивно-техническэ клубай начальник Е. К. Терентьев шүүмжэлбэ.

— ДОСААФ-ай эмхинүүд ажалшадай дунда оборонно-ниитын хүдэлмэри дэлгэрүүлхэ асуудалда гол анхаралаа хандуулдаг байна. Зүгөөр энэ хэрэг районуудта ямараар табигданхай хаб гэһэн асуудал нэгэшье зүбшэн хэлсээгүй, зүбшэл заабари үгөөгүй байһамнай харамтай. Эхин эмхинүүдэй хүдэлмэри һайжаруулха гээ һаа, эдэбхитэдтэеэ халуун хани барисаатайгаар хүдэлмэреэ ябуулха зэргэтэйбди, — гэжэ үгэ хэлэһэн Г. Н. Колодин, К. А. Кобылкин, М. А. Милошин, бусад мэдүүлбэ.

ДОСААФ-ай областной комитедэй ээлжээтэ пленумдэ хабаадагшад зүбшэн хэлсээнэй асуудалаар тодорхой тогтоол баталан абаба.

Т. БАДМАИН.

Театр

САНТУЦЦА, ТУРИДДУ БА БУСА...

Ленинэй орденто оперо, баледэй академическэ театрай сценэ дээрэ апрелиин 29-дэ ээлжээтэ премьерэ болобо. Тэрэ үдэр нэгэ үйлэтэй хоёр оперо харуулагдаа.

Нэгэниинь — Пьетро Масканьи гэгшын «Сантуцца Туридду хоёр» («Сельская честь») гэжэ оперо. Итальян композиторай нэрые анхан суурхуулһан энэ оперо соо Сантуцца Туридду хоёрой хоорондохи харилсаан тухай юрэнхыдөө хэлэгдэнэ.

Түрүүшын үдэшэ Буряадай АССР-эй арадай артистка, уласхоорондын конкурснуудай лауреат Галина Шойдагбаева, Буряадай АССР-эй габьята артист, М. Глинкын нэрэмжэтэ дуушадай бүхэсоюзна конкурсын лауреат Вячеслав Бальжинимаев гэгшэд гол партинуудые гүйсэдхөө. Г. Шойдагбаева Сантуццын партиие дуулахадаа, өөрсэ янзын драматическа сопрано хоолойнгоо арга боломжые хэрэглэн, премьерэдэ сугларһан шагнагшадаа дахин баясуулба. Тиихэдэ залуу таряашан Туриддугай партиие В. Бальжинимаев дуулажа, геройнгоо сэдьхэлэй хүдэлөөе, досоонь бурьялан байһан мэдэрэлые ордоһотойгоор дуулан зураглаба.

Гадна РСФСР-эй габьята артист В. Буруев (тэргэтэй мориие жолоододог Альфио), артистканууд А. Шалаева (Туриддугай эхэ Лючия), Е. Шелишпанская (Альфиогой һамган Лола) гэгшэд энэ оперодо дуулаа.

Япон хотонуудай — Хиросима Нагасаки хоёрой трагеди дэлхэйн хүн зоной сэдьхэлдэ мартагдаагүй, мартагдахашьегүй. Илангаяа мүнөө үедэ — уласхоорондын байдалай зурилдөөнэй угаа ехээр хурсадаад байһан оршондо Ленинэй орденто академическэ театр эб найрамдалые аршалан хамгаалха, ядерна дайнда бэлэдхэлые эсэргүүсэн тэмсэхэ хэрэгтэ өөрынгөө үнэтэ хубитые оруулха зорилго табиһан байна. Тиигэжэ япон мэдээжэ композитор Ясуси Акутагавын «Хиросимын орфей» гэжэ нэгэ үйлэтэй оперые театрай коллектив бэлдэжэ харуулба.

Хиросима хото дээрэ хаягдаһан атомна бомбын тэһэрэлгэ мүнөөшье хүрэтэрөө үргэлжэлһөөр гэжэ оперын хүгжэмые шагнахадаа, сценэ дээрэ харуулагдаһан үйлые ажаглан харахадаа ойлгонобди. Хиросимын трагедиин һүлдэнюдэ, нюураа сагаан бинтээр бооһон Хүбүүн (артист В. Тоболев) шуһанай үбшэндэ нэрбэгдэнхэй. Хүбүүнэй һайхан бодолой һүлдэ — Басаган (артистка В. Цыдыпова) тэрэниие абаржа шадахагүй байна.

Хара хүсэнэй һүлдэ-үхэлэй оронһоо эльгээгдэһэн Жолоошон (Буряадай АССР-эй арадай артист Н. Панчуков), эльбэшэн Мико (артистка Е. Шелишпанская) гэгшэд оперын гол партинуудай тоодо ороно. Гадна хореографическа училищиин һурагшад оперын үйлэдэ хабаадажа, Ерээдүйн һүлдэ болон харагдаба.

Япон композиторай хүгжэм бидэнэй сэдьхэлые тэнсүүригүйхэн байдалда оруулжа, дэлхэй дээрэхи аюулта байдал тушаа дахин-дахин һануулан, бидэниие тэмсэлдэ уряална...

К. С. Станиславский Вл. И. Немирович-Данченко хоёрой нэрэмжэтэ хүгжэмэй академическэ театрта (Москва) СССР-эй арадай артист, профессор, түс театрай ахамад режиссёр И. Шароевой хү-

ЗАНШАЛТА ГУШАН ДОЛООДОХИ...

Дэлхэйнградуудай һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэртэ һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэһэн Соведүүдэй талмай, үйлсэ, гудамжануудта майн 2-ой үдэр хүлгөөтэй байба: хаа хаанагүй дуу хүгжэм зэдэлнэ, спортивна хубсаһатай хүбүүд, басагад, хотын ажалшад олон... Соведүүдэй талмай дээрэ спортын бүлгэмүүдэй үнгэ бүриин тугууд нарата һайхан үглөөнэй һулахан һэбшээндэ һэб һабхан үлеэлгэн: «Түргэлыт, урилдаандаа!» — гэһэндэл далбана. Энэ үдэр хэзээ хэзээнэйхиһээ дулаан болохо хэбэртэй, тэнгэридэ нэгэшье үүлэгүй. Хурдадхалгын түрүүшын хабарай наран хурса элшээ тала дайдаар сасажа, хүн бүхэнэй досоо баярай ошо бадаруулна. Хабарай урин дулаан үдэр — Майн 2-то жэл бүри үнгэргэгдэдэг «Буряад үнэн» газетын заншалта эстафетэ иимэ һайхан, сэлмэг үедэ үнгэргэгдэхэнь гэжэ баясамаар һэн.

Байгша ондо гушан долоодохиёо үнгэргэгдэжэ байгаа урилдаан Совет хэблэлэй үдэртэ зорюулагданхай.

Үглөөнэй 10 час 45 минутада урилдаанда гараха хүбүүд, басагад жагсаалда зогсобо. Түс жагсаалые мүрысөөнэй ахамад судья, бүхэсоюзна категориин судья В. Л. Балдаевударидажа, 140-өөд командын спортсменүүдэй урилдаанда бэлэн болоһон тухай газетын редактор Р. Б. Гармаев, республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура болон спортын комитедэй түрүүлэгшэ Г. Н. Манжуев гэгшэдтэ элидхэнэ.

Эгсэ 11 часһаа хотын үйлсөөр урилдаанай зүргэ буляалдагшадай дунда шанга тэмсэл эхилбэл даа. Эгээл түрүүлэн найман жэлэй һургуулинуудай басагад урилдаанда табигдаһан байгаа. Улаан-Үдын 39-дэхи һургуулиин һурагша Вика Лазарева түрүүлэн ерэжэ, лентэ таһалба. Тиигэжэ түс һургуулиин басагад бүхы зайгаа 10 минута 23,8 секунда соо гаталжа, командаараа түрүү һуури эзэлбэ. Тиихэдээ эдэнэр үнгэрэгшэ жэлдэ харуулһан сагаа 47 секундаар һайжаруулжа шадаба. Энээнһээ гадна басагадай энэ команда редакциин дамжуулгын кубогта дүрбэдэхиеэ хүртэбэ ха юм. Хоёрдохи һуурие 10-дахи һургуулиин команда эзэлээ. Мүн дүлии болон хэлэгүй үхибүүдэй найман жэлэй һургуулиин басагадай командаанууд түрүүшын хоёр һуури эзэлһэн байба.

Найман жэлэй һургуулинуудай хүбүүдэй командаанууд соо хурдан солбон спортсменүүд олон байгаа. Эдэнэрэй дунда хотын дүрбэдэхи һургуулиин эбтэй зетэй командын гэшүүд бүхы зайнуудаа 9 минута 08,5 секунда соо гаталжа, редакциин дамжуулгын кубогта хүртэһэндөө аргагүй баясаа. Юуб гэхэдэ, урда жэлнүүдтэ эдэнэрэй дундаһаа 39-дэхи һургуулиинхид хододоо түрүүлжэ гарадаг байһан юм. Эдэнэрынь мүнөө гурбадахи һуури эзэлхэ баатай болобо. Хоёрдохи һуурие 10-дахи һургуулиин команда эзэлээ.

Үнгэрэгшэ жэлэй урилдаанда һүүлшын һуурида гараһан Буряадай мебельнэ-модо болбосоруулгын комбинадай команда байгша ондо түрүүлэн ерэһэндээ урмашаа. Эдэнэрһээ хэдэхэн секундаар хожомдоһон ЛВРЗ-гэй, сэрэгэй частиин командаанууд удаадахи һууринуудые эзэлһэн байна. Тиихэдэ үйлэдбэриин коллективүүдэй дундаһаа байгша оной урилдаанда эхэнэрнүүдэй команда табигдаагүйнь харамтай.

Гурбадахи ээлжээндэ дунда һургуулинуудай дүшөөд командын басагад урилдаба. Хоёр жэлэй туршада удаа дараалан 49-дэхи һургуулиин басагад хурдан байһанаа харуулаа бэлэй. Мүнөөшье эдэнэр үетэн нүхэдтөө мүхөөгөө үгэхөөр бэшэ байшоо. Эндэ түс һургуулиин долоодохи классай һурагша Света Мартынова бусадһаа түрүүлэн ерэжэ, командынгаа гэшүүдые, багшанараа баясуулба. Команда бүхы зайгаа 18 минута 11,2 секунда соо гаталаа юм. Удаадахи хоёр һууринуудые 42-дохи, 14-дэхи дунда һургуулинуудай командаанууд эзэлээ.

Дунда һургуулинуудай басагадай удаа хурдан солбон хүбүүдэй дунда баһал шанга тэмсэл болобо. Эндэ Улаан-Үдын 14-дэхи һургуулиин Александр Власов түрүүлэн ерэжэ, Г. Ф. Алексеевэй хүмүүжүүлэн һургаһан һурагшад үнгэрэгшэ жэлэйнгээ туйлаһан амжалта дахинаа дабтаба ха юм. Удаадахи хоёр һуурида 49-дэхи, 65-дахи һургуулинуудай командаанууд гараа. Хүдөөгэй һургуулинуудай дундаһаа Загарайн районой Элхиин дунда һургуулиин басагад, хүбүүдэй командаанууд илажа, редакциин дамжуулгын кубогто түрүүшынхеэ хүртэһэниинь һайшаалтай. Үнгэрэгшэ жэлэй урилдаанда шалгарһан Сэлэнгын районой Загастайн дунда һургуулиин команда урилдаанда юундэшьеб ерээгүй.

Табадахи ээлжээндэ дээдэ һургуулинуудай, техникумүүдэй, техническэ мэргэжэлэй училищинуудай басагад тамир шэнээгээ туршаба. Эндэ Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай студентнэр бэлэдхэл һайнтай байһанаа харуулжа, үнгэрэгшэ жэлэйхидэл илаба. Тиин физическэ хүмүүжүүлгын факультедэй нэгэдэхи курсын студентка Ольга Титова түрүүлэн ерэбэ. Командын гэшүүд бүхы зайгаа 17 минута 56 секунда соо гаталаа юм. Мүн түс институдай түүхын-хэлэ, бэшэгэй, эхин классуудай факультедүүдэй командаанууд удаадахи хоёр һуури эзэлээ.

Түсхай дунда һургуулинуудай командаанууд сооһоо Түмэр-замай техникумэй студентка Лена Шиханова шалгаржа, манай газетын шанда хүртэбэ. Кооперативна болон тоо бүридхэлгын техникумүүдэй командаанууд хоёрдохи, гурбадахи һуурида гараа. Техническэ мэргэжэлэй училищинуудай командаанууд сооһоо зургаадахи, долоодохи, юһэдэхи СПТУ-гай басагад шалгаржа, түрүүшын гурбан һуури эзэлбэ.

Багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын факультедэй нэгэдэхи курсын студент Вячеслав Котов түрүүлэн ерэхэдээ, командадаа редакциин дамжуулгын кубок олгуулба. Институдай физико-математикын, хүдөө ажахын институдай зоотехническэ факультедүүдэй командаанууд эрхимлэгшэдһээ хэдэхэн секундаар хожомдожо, хоёрдохи, гурбадахи шатын дипломуудаар шагнагдаа.

Тренер Л. М. Бобровой һурган һоридог Түмэр-замай техникумэй хүбүүд өөһэдынгөө үетэн сооһоо үнгэрэгшэ жэлэйхидэл эрхимлэжэ гарахынгаа хажуугаар, басагадайнгаа туйлаһан амжалта, илалтые улам батадхажа, багшанар болон сугтаа һурадаг үетэн нүхэдөө урма баяраар халяагаа бшуу. Ой модоной ажахын техникумэй, индустриально-педагогическа техникумүүдэй командаануудай гэшүүд удаадахи һууринуудта гараа.

Техническэ мэргэжэл олгодог училищинууд сооһоо хоёрдохи, нэгэдэхи, 24-дэхи училищинуудай спортсменүүд шалгарһан байна.

Зунай хаһын урилдаануудта эхи табиһан манай газетын заншалта эстафетэдэ илажа гараһан командаануудта, спортсменүүдтэ редакциин дамжуулгын кубок, грамота, дипломууд сугларагшадай нэрьемэ альга ташалган доро барюулагдаа.

Жэл бүри үнгэргэдэг заншалта эстафетэдэ туһаламжа үзүүлэһэн республикын физкультура болон спортын комитет, Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын ГАИ-гай, Советскэ, Железнодорожно районуудай дотоодын хэрэгүүдэй таһагуудай ажалтадта, физкультурын диспансерэй врачуудта газетын редакци баяр баясхалан хүргэнэ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Ээлжээтэ старт; 2. Эстафетэ дамжуулгын үедэ; 3. Буряадай багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын факультедэй 2-дохи курсын студентка СССР-эй спортын мастер Татьяна Панькова.

С. БАЛДУЕВАЙ, Ж. ХАЛБАЗЫКОВАЙ фотонууд.

АГА ТУХАЙ ДУУ БЭШЫТ!

Агын Буряадай автономито округой байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулан, округой соёлой таһаг «Түрэл Агамнай түмэндэ алдаршыш!» гэһэн уряа доро дуунай конкурс соносхобо. Агын гоё һайхан байгаали, округой хүн зоной баатарлиг ажал шэнэ дуунууд соо алдаршуулагдаха зэргэтэй.

Мэргэжэһэн композиторнууд, поэдүүд, мүн һайн дуратан энэ конкурсдо хабаадахаар уригдана. Буряад,ород хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн дуунууд 1986 оной сентябриин 20 болотор «Конкурсдо» гэһэн тэмдэгтэйгээр иимэ адресаар эльгээгдэхэ гэбэл:

«674460, Читинская область, п. Агинское, улица Базара Ринчино, 96, окружной отдел культуры».

Томо зохёолнууд — оратори, кантата, сюитэ — конкурсдо абтахагүй.

Хоёр шатада конкурс үнгэрхэ.

Шэлэн абалгын I шата 1987 оной январь болотор үнгэрхэ.

II шатадань конкурсын концерт болохо.

1987 оной апрель соо конкурсын дүн гаргагдаха.

Энэ конкурсдо хабаадагшадые урмашуулхын тула иимэ шангууд тогтоогдоо гэбэл:

1-дэхи нэгэ шан — хүгжэмэй түлөө 300 түхэриг, үгэнь түлөө 100 түхэриг.

2-дохи хоёр шан — хүгжэмэй түлөө 150 түхэриг, үгын түлөө 75 түхэриг.

Гурбадахи гурбан шан — хүгжэмэй түлөө 100 түхэриг, үгын түлөө 50 түхэриг.

Урмашуулгын гурбан шан — хүгжэмэй түлөө 30 түхэриг, үгын түлөө 15 түхэриг.

Алибаа асуудалай гарабал, заагдаһан адресаар округой соёлой таһагта хандахада болохо байна.

В. МУНКОЖАРГАЛОВ,
арадай депутадуудай Агын окружной Соведэй гүйсэдкомой соёлой таһагые даагша.

ЭРХҮҮ ХОТЫН 300 ЖЭЛ

Энэ жэлдэ гүйсэхэеэ байһан, город болоһоор гурбан зуун жэлэйнгээ ойн баярые Эрхүү хото 600 мянгадахи ажаһуугшаар угтаба. Арбан долоодохи зуун жэлэй тэнгээр эхи табигдаһан энэ хото мүнөө элшэ хүсэнэй, машина бүтээлгын, эрдэм ухаанай түб болонхой.

Ангар мүрэнэй эрье дээрэ бодхоогдоһон энэ хото дээгүүр ородой хубисхалшадай бүхы үе үнгэрһэн байха юм. Тэдэнэй ойро зуурашье, удааншье эндэ ажаһууһан тухай түүхын ба соёлой олон памятнигууд гэршэлнэ. Декабристнууд Трубецкой ба Волконскиин байһан гэрнүүд һэльбэн заһагдажа дүүрээ. Эндэ мүнөө музей нээгдэнхэй. Иишэ сүлэгдэжэ ерэһэн демократ-разночинецуудай хабаадалгатайгаар барлагдан гараһан түрүүшын газетэнүүдэй хэһэгүүд гамтайгаар хадагалагдажа байдаг. Марксизмын үзэл суртал дэлгэрүүлэгшэд, пролетариин олон түмэнэй бэлигтэ эмхидхэгшэд хүрэтэрөө Л. Красин, С. Киров, П. Постышев болон бусад большевигууд эндэ ургаа. Нютагай хүдэлмэришэд гартаа буу барижа, Совет засаг тогтооһон байна. В. И. Ленин Эрхүү хотые революциин урдаһаа бодогшодтой тэмсэлдэ тон ехээр, эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан хотонуудай тоодо нэрлэһэн байдаг.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуехэ дайнай хүшэр жэлнүүдтэшье хотын ажаһуугшад хубитаяа бага бэшээр оруулаа. Баруун тээһээ зөөжэ ерэһэн промышленна предприятинууд фронтдо хэрэгтэй буу зэбсэг таһалгаряагүй гаргажа байгаа. Дээдэ ба юрэнхы дунда һургуулинуудай гэрнүүд соо хүндөөр шархатаһан сэрэгшэдэй госпитальнууд түхеэрэгдэһэн юм. Медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй анхарал оролдолгоор хэдэн мянгаад сэрэгшэд хүл дээрээ гаража, түрүү зэргэнүүдтээ бусаһан байна.

Дайнай һүүлээрхи арбаад жэлнүүдтэ город айхабтар түргэнөөр ургаа. Эрхүүгэй ГЭС-ые барилга хадаа Ангарай элшэ хүсэнэй болон хизаар ороной баялигуудые ашаглажа захалалгада эхи табиһан шуу. Үнгэтэ ба хара металлургиин түхеэрэлгэ бүтээн гаргадаг шэнэ, шэнэ олон предприятинууд хүдэлжэ эхилээ. Мүн баһа эдеэ хоолой, гутал хубсаһанай, барилгын эдэй ба материалнуудай олон тоото фабрика, заводууд үндын бодоо. Эрхүү хото хадаа Сибириин эрдэм ухаанай эгээл ехэ түбүүдэй нэгэниинь юм. Эрдэмтэдэй шэнжэлгын гол шэглэлнүүд Байгал далайе ба бүмбэрсэг дэлхэйн гүн руухи нюусануудые, наранай физикэ ба химиин элдэб соединенинүүдэй синтез шэнжэлгэдэ зорюулагданхай. Хотын арбан дээдэ һуралсалай эмхи зургаануудай дунда университет тон үнинэй юм. Тэдээн сооһоо тон залууниинь гэхэдэ, Байгал-Амарай түмэр замда хүдэлхэ кадрнуудые бэлэдхэхэ зорилготойгоор нээгдэһэн түмэр замай транспортын инженернүүдые бэлдэдэг институт болоно.

Эрхүү хото ерээдүйн холо руу найдамтайгаар харана. Табан жэл соо эндэ нэгэ хахад миллион дүрбэлжэн метр байрын гэр, юрэнхы эрдэмэй долоон дунда һургуули, хори гаран хүүгэдэй комбинат, соёлой, элүүрые хамгаалгын, ажаһуудал хангалгын эмхи зургаанууд ашаглалгада тушаагдаа.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ амжалтануудые туйлаһанайнгаа түлөө Эрхүү хото КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаһан байна бшуу.

В. ХОДИЙ,
ТАСС-ай корр.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора 2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-03472. Заказ № 105. Индекс 04609